

SCOVENE

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inzerat.
Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tuje-
ga izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.

Filiale:
Novo mesto.

Bollettino No 1003

Altre posizioni conquistate in Tunisia

**Decine di carri armati distrutti e nu-
merosi nuovi prigionieri. Un piroscafo
nemico affondato, 8 aerei distrutti**

Il Quartier Generale delle Forze Armate co-
munica:

In Tunisia le forze dell'Asse hanno con-
quistato nel settore centrale altre posizioni. Al-
cune di carri armati risultano distrutte, sono stati
presi numerosi prigionieri.

L'aviazione italo-germanica ha intensamente
agitato sulle retrovie avversarie ed abbattuto in
combattimento tre aerei, un altro apparecchio è
stato distrutto dalle artiglierie contro-aeree.

Dalle operazioni degli ultimi due giorni tre
nostri velivoli non hanno fatto ritorno.

Su varie località della Sicilia, della Ca-
labria e del salernitano aerei nemici
hanno ieri sganciato bombe, un treno ospedale
tra Gabella e Atrungoli (Catanzaro)
ed altri convogli ferroviari e stazioni sono stati
pure mitragliati: segnalati complessivamente un
morto e undici feriti, danni non rilevanti.

Dal tiro delle batterie della difesa venivano
abbattuti quattro velivoli tre su Trapani, uno
caduto nei pressi di Villa Nasi, uno presso
Levanzo ed uno a levante di Favignana;
uno a Catanzaro Marina, inabissatosi in
mare in vicinanza della costa.

Questa notte nostri aerei-siluranti hanno attac-
cato un convoglio nemico, a nord della costa
algerina, affondando un piroscafo e colpendo
con siluro altri due mercantili.

Vojno poročilo št. 1003

Nadaljnje postojanke zavzete v Tunisu

**Uničeni so bili mnogi tanki in prijati
številni ujetniki — Sovražni parnik
potopljen, 8 letal sestreljenih**

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil javlja:
V Tunisu so osne sile na srednjem obseku
zavzele nadaljnje postojanke. Nekaj desetih
oklepnikov je bilo uničenih zajeti so bili številni
ujetniki.

Italijansko-nemško letalstvo je živahno delovalo
nad nasprotnim zaledjem ter je v boju zbil 3 le-
tala, neko nadaljnje letalo pa so uničili protiletal-
ski topovi.

Zadnja dva dni se tri naša letala niso vrnila.
Na različne kraje v Siciliji, Kalabriji
in v pokrajini Salernu so večerj sovražna letala
metala bombe; obstreljevala so tudi bolniški vlak
med Gabello in Atrungolijem (Catanzaro)
ter druge vlake in postaje; skupno je bil 1 mrtev,
11 ranjenih, škoda pa je neznana.

Obračun topništvo je sestrelilo 4 letala nad
Trapanijem, eno je tresčilo na tla blizu Villa
Nasi, eno blizu Levanza in eno vzhodno od
Favignane; eno pa je padlo v morje ter se je
potopilo blizu obale pri Catanzaro Marina.

To noč so torpedna letala severno od alžir-
ske obale napadla sovražno spremljavo, potopila
en parnik ter s torpedi zadela še dve drugi trgo-
vski ladji.

General Galbiati v Bariju

Bari, 22. febr. AS. Semkaj je prispel načel-
nik glavnega stana milice in doživel tople ma-
nifestacije. Sprejele so ga pokrajinske oblasti.
Po sprejemu se je general Galbiati podal najprej
na fašistično zvezo, kjer je položil lovor-
jev venec na svetišče padlih za revolucijo in
v monumentalno baziliko sv. Nikolaja, kjer je
položil drugi venec na oltar padlih za domo-
vino. Nato se je podal na poveljstvo 12. okrožja
črnih sraj, kjer je prisostvoval posvetitvi sve-
tišča v čast legionarjev, padlih v zmagovitih
vojnah fašizma. Na trgu Preporoda je nato ge-
neral Galbiati pregledal nekaj oddelkov črni-
h sraj, sestavljenih iz veteranov in najmlajših
ter zastopnikov tamkajšnjih Oboroženih Sil. Ko
je izročil novo ustanovljenim oddelkom bojno
zastave ter razdelil vojaška odlikovanja legio-
narjem ter svojem pogumnih črnih sraj,
padlih na bojišču, je poveljnik glavnega stana
milice naslovil na legionarje ognjevitve besede
vere in vzpodbude: »Sprejemam krik, ki ga je
to ponosno mesto danes zjutraj zagnalo, da bo
vztrajalo do zmage. Čudovita življenjska sila
naše rase in skrivnost naše sile je poročstvo naše

Odprava meje med zasedeno in nezasedeno Francijo

Pariz, 22. febr. AS. Listi objavljajo uradno iz-
javo nemške in francoske vlade in poročajo, da bo
s 1. marcem odpravljena »demarkacijska črta«
ter bo uvedena redna pošta služba med doslej ločeno
zasedeno in nezasedeno Francijo. Redne zveze bo-
do tudi vzpostavljene z okraji pri Calaisu in na
francoskem severu ter z drugimi francoskimi okra-
ji. V zvezi s to objavo poudarjajo listi, da je zaradi
plemenitosti nemške vlade za vedno končano raz-
kosanje Francije.

Tokio, 22. febr. AS. Poročilo japonskega
glavnega stana pravi, da so večerj oddelki ja-
panske vojske in mornarice stopili v francoske
koncesije v zalivu Kuangčiu v popolnem soglas-
ju s francosko vlado.

Nov udarec sovražnemu ladjevju

**Nemške podmornice so potopile 15 ladij s 103.000 tonami — Sovjetski napadi v Dončevem ozemlju ter med
Doncem in Dnjeprom razbiti — Tudi vsi ostali sovjetski napadi odbiti**

Hitlerjev glavni stan, 22. februarja: Nemško
vrhovno poveljstvo objavlja naslednje posebno vo-
jno poročilo:

Navzlic najhujšim viharjem in slabemu vreme-
nu so nemške podmornice nadaljevale boj proti so-
vražnemu ladjevju ter so v Atlantskem mor-
ju in pred severnoafriškimi sredozem-
skimi pristanišči potopile iz močno zavarovanih
spremljav 15 ladij s 103.000 tonami, eno korveto, en
hitri čoln, en stražni čoln ter štiri prevozne jadri-
ne. Neka nadaljnja tovarna ladja je bila torpedi-
rana.

Hitlerjev glavni stan, 22. febr. Nemško vr-
hovno poveljstvo objavlja:

Sovražni napadi proti severnem odseku
kubanskega mostišča so bili od nemških in
romunskih čet razbiti. Sovražnik je bil v proti-
napadu vržen s hudimi krvavimi izgubami nazaj.
V Dončevem ozemlju in severno-
zapadno od dot. so poskusili Sovjeti poleg števil-
nih krajevnih napadov na več točkah z združe-
nimi močmi razbiti našo obrambno fronto. V
težkih borbah so bili z izgubami odbiti.

Sovražni oddelek, ki je z obsevnim obkolje-
valnim manevrom hotel med Doncem in
Dnjeprom odrezati zvezo k naši fronti ob
Doncu, je bil od nemških čet, vojske in SS pri-
jet v hrbet in bok ter razbit. V tem odseku so
skupine bojnih letal in letal za bližnje poletje
izločile iz borbe 25 sovražnih oklepnih vozil,
uničile več težkih topov in mnogo orožja. So-
vražnik je imel tukaj posebno težko krvavo iz-
gube.

V prostoru zapadno in severozapadno od
Harkova je sovražnik tudi večerj brezuspešno
napadel naše postojanke.

Močni sovražni napadi južno in severovzhod-
no od Orela so bili v težkih bojih v velikem snež-
nem metazu odbiti. Nemška bojna skupina je v
protinapadu uničila glavino neke sovjetske smučar-
ske brigade.

bodočnost. Besede generala Galbiatija so bile
pozdravljene z vnetim vzklikanjem Duceju.
Nato so peli himne vojne in revolucije. General
Galbiati je za tem odredil pozdrav Kralju in
Duceju, nakar se je podal v Dom polabljenec,
kjer je sprejel poročilo častnikov 12. okrožja
črnih sraj.

Novo politično razdobje vojne

**Anglija stoji pred novimi usodnimi vprašanji - Usoda je naložila Nemčiji
in zaveznikom obrambo evropske civilizacije**

Berlin, 22. febr. Diplomatski sodelavec lista
»Börsen Zeitung« takole izraža misel nemškega zu-
nanjega ministrstva o novem političnem razdobju
sedanje vojne: Vojna je stopila v novo politično
razdobje. Istočasno z naraščajočo poplavo ameri-
ških teženj so rdeče armade pokazale svojo moč,
tako da stoji Anglija naenkrat pred absolutno na-
sprotnojučimi si in nerešljivimi vprašanji. Angleške
želje, zmagati v tej vojni tako, da bi Anglija izva-
ljala odločilni vpliv na novo svetovno ravnotežje, so
enkrat za vselej pokopane. Nemčija si ne dela
utvar, da hočejo Angleži uničiti Nemčijo in da so
se zato združili z dvema velikima silama, s kateri-
ma se glede tega cilja popolnoma strinjajo. To pa ne
izključuje novih zapletljivih in novih velikih
sporov. Ti spor inio izmišljotina nemške propa-
gande, marveč nesporna stvarnost. Življenjske ko-
risti treh članic protiočne zveze so nezdružljive.
Vsak ima svoje težnje in svet je premajhen, da bi
se dalo vsem zadostiti. Med Londonom in Washing-
tonom je tekma v kolonialnih, političnih, gospo-
darskih in strateških vprašanjih, glede Evrope pa
se londonske koristi križajo z boljševskimi, kjer
naj bi se London umaknil Moskvi.

Dilema je za Angleže kaj dramatičen: ali pri-
znati, da boljševiki gospodarijo v Evropi, ali pa
jim jutri napovedati vojno (vse to seveda le v
primeru, če bi bila os poražena). Tretje rešitve ni.

Na severnem delu vzhodnega bojišča
so bili večerj samo boji krajevnega pomena. Pri
našem napadalnem podjetju je izgubil sovražnik
razen mnogo mrtvih več sto ujetnikov, 12 oklepnih
vozil in mnogo orožja. Letalstvo je izkoristilo lepše
vreme in je z velikimi salimi posego v boje na
kopnem. Na severnem odseku so večerj lov-
ska letala sestrelila 31 sovjetskih letal. Dve lastni
letalji pogrešamo.

Pristaniško področje Murmanska in važne
razkladalne postaje mürmanske železnice so bile
zopet bombardirane z dobrim uspehom.

V Tunisu so se napadi nadaljevali in je bil
vzhodno od Tebese uničujoče razbit velik del
neke angleške oklepne divizije. Strmoglava letala
so razbijala oklepna vozila in sovražne priprav-
ljene postojanke.

Nočni napad na Tobruk je povzročil v pri-
stanišču in mestu veliko razdejavanje.

Britanska letala so v pretekli noči metala
rušilne in zažigalne bombe na nekaj krajev se-
vernozapadnega nemškega obalnega ozemlja.

Berlin, 22. febr. AS. Izvedelo se je, da so
snoči pozno večerj angleški bombniki metali

razkladalne in zažigalne bombe na obalne kraje
severnozapadne Nemčije. Gmotna škoda je ne-
pomembna.

Berlin, 22. febr. AS. Kakor poroča nemška
poročevalska agencija, je Hitler s svojim ne-
posrednim poveljem imenoval armadnega gene-
rala Guderiana za vrhovnega inšpektorja oklep-
ne armade.

Povečanje madžarske vojne industrije

Budimpešta, 22. febr. AS. Industrijski in trgo-
vinski minister Varga je izrazil zastopnikom ti-
ska, da je treba do skrajnosti pospešiti vojno in-
dustrijo. V ta namen bodo ustavljena vsa indu-
strijska podjetja, ki niso v zvezi z vojno izdelavo,
da ne bo manjkalo gradiva in premoga za vojno
industrijo. Poleg tega je minister tudi izjavil, da
so na Madžarskem odkrili nova petrolejska leži-
šča, ki jih bodo izrabili in tako bistveno izboljšali
pridobivanje madžarske nafte. Nov napor bo po-
svečen izključno povečanju madžarske vojne sile.

Na vzhodnem bojišču se že tali led Sodelovanje ruskih prostovoljcev v boju proti Sovjetom

Berlin, 22. februarja. Kakor poročajo zadnja
vojna poročila, potekajo trdi boji na nekaterih me-
stih južno od Ladoškega jezera. Borba je postala
težka zaradi taljenja ledu, ki je spremenil bojišče
v veliko močvirje. Kljub temu Sovjeti niso mogli
zavzeti niti ene pedit zemlje. Samo v zadnjih treh
dneh so izgubili 149 tankov in nad 1000 mrtvih
boljševikov leži pred nemškimi postojankami.

Iz pooblaščenega vira se je izvedelo, da so
nemške čete južno od Novorosijska odbile močne
sovražne napade. V doneški kotlini potekajo žilavi
obrambni boji. Zahodno od Harkova so nemške
čete, ki jim pomaga letalstvo, odbile celo vrsto
boljševičkih napadov, ki so nastopali z mogočnimi
oklepnimi in tankovskimi silami. Tudi severno od
Kureka so se izjavili sovražni ofenzivni poskusi

s težkimi izgubami za Sovjete.

Berlinski tisk poroča zanimive podrobnosti o
delovanju ruskih prostovoljskih skupin na vzhod-
nem bojišču. Ti so se borili kakor levi, mnogi so
bili odlikovani z nemškim železnim križcem. Neki
bataljona iz Rukestana se je boril pri Stalingradu
s Paulusovimi armadami do zadnjega moža in do
zadnje krogle. V legionarskih skupinah je mnogo
pravih Rusov, Rutenov, Ukrajincev, Georgijcev, Ar-
mencev, Kozakov, Tatarov in Turkmenov ki žive
v Turkestanu. Imajo nemško uniformo s posebnim
narodnim znakom ter uživajo iste ugodnosti kakor
nemški vojaki tudi kar se tiče preiskrbe družin
padlih vojakov. Prostovoljske skupine ki so sestav-
ljene deloma iz bivših vojnih ujetnikov, imajo po-
možno službo: dobava preskrbe, policija itd.

Težak položaj v Indiji

Stockholm, 22. febr. AS. Dopisniki angleških
listov poročajo iz Novih Delhov, da je položaj v
Indiji težak. Gandijev stanje se je obetno po-
slabšalo. Člani kongresa so na koncu štiriurnega
zborovanja sklenili poslati Churehillu brzojavko z
zahtevo po takojšnji osvoboditvi Mahatme. Mno-
žice brzojavk so bile poslano tudi Greenwoodu,
siru Percyju, indijskemu podkralju ter Roosevel-
tovemu osebnemu zastopniku v Indiji Williamu
Phillipsu. Člani kongresa so izjavili, da bi imela
Gandijeva smrt strahotne posledice. V Novih De-
lih so bili posveti pri podkralju in ameriškem
zastopniku, na katerih so se posvetovali o polo-
žaju, ker pričakujejo povečanih neredov. O Ma-
hatmover zdravju pa se je zvedelo, da se je zelo
poslabšalo in da so ga morali spraviti v neko so-
bo v notranjosti palače Aga Khana, ker ne more
prenesti nikakega šuma. Zdravniki vztrajajo, da se
je bati slabih komplikacij, če ne bo takoj preki-
njena gladovna stavka.

Majski protestiral zaradi delova- nja Mihajlovičevih tolč v Srbiji

Stockholm, 18. febr. AS. Sovjetska zveza, za-
slepljena po položaju na vzhodnem bojišču, je
začela odkrivati svojo igro ter s tem mnogim pre-
varancem, ki jih najdemo domala še povsod, kazati
prave težnje boljševiške Rusije. Zavlačevalna in
pasivna taktika, ki jo je Krmel zasledoval na-
sproti Poljske, general Sikorskega, je vzbudila ve-
lik strah, ko Molotov navzlic vsem pritiskom ni

hotel izreči jasne besede glede usode, ki jo je
hranil za neodvisno Poljsko.

Zdaj pa je Krmel pokazal drugo karto, ki po-
trjuje hude skrbi med številnimi pobežnimi vla-
dami v Londonu. Poslanik Majski je namreč pre-
ložil tako imenovani jugoslovanski vladi v Lon-
donu protestno noto, v kateri ugovarja proti de-
lovanju, ki ga razvijajo tolpe generala Mihajloviča
po srbskih gorah. Sovjetski ugovor prikazuje tega
pustolovskega generala kot orodje v rokah sil Ost
ter zahteva, naj bi tako imenovana jugoslovanska
vlada to odkrito izpovedala, in namesto tega pri-
znala komunistične tolpe, ki živijo po savskih
gorah ter krajejo in ropajo.

Diplomatski urednik lista »Daily Herald« je
omnil to sovjetsko protestno noto ter izjavil, da
je »povzročila najhujšo napetost, ki je kdaj bila
med zavezniki.«

Japonci potopili dva rušilca in eno prevozno ladjo

Tokio, 22. febr. Poročilo glavnega japonskega
etana javlja, da je skupina japonskih pomorskih
letal 17. februarja vzhodno od otoka San Cristó-
bal (Salomonski otoki) napadla nek konvoj ter po-
topila dva rušilca in eno prevozno ladjo. Tri ja-
panske letala se niso vrnila.

Hitler odlikoval finskega poslanika

Berlin, 22. febr. AS. Zunanji minister von
Ribbentrop je sprejel opolnomočenega finske-
ga ministra Kivimanska in mu je izročil veliki
križec nemškega orla, katerega mu je podelil
Hitler.

Zgrešeni računi Angloamerikancev

Stockholm, 22. febr. AS. Iz Londona poro-
čajo: Londonski tisk omenja nove poraze ame-
riških sil v Tunisu ter poudarja, da je ta ne-
uspeh težak. Vojaški strokovnjak pri listu
»Evening Standard« piše, da se je zavezniško
poveljstvo zmotilo v svojih računih, ker ni pri-
čakovalo, da bo mogla os zbrati v Tunisu to-
likšno količino tankov.

Ameriški načrt za gospodarsko izkoriščanje sveta

Lizbona, 22. febr. AS. Parlamentarna komi-
sija washingtonskega kongresa, ki nadzira de-
lovanje sistema »o posojilu in najemu« po biv-
šem finančnem ministru Doweju, je sprožila
predlog, naj se ustanovi mednarodni nadzor-
stveni bančni zavod, ki bi po vojni nadzoroval
surovine na vseh zemeljskih celinah. Po tem
predlogu za gospodarsko izkoriščanje sveta naj
bi imele Združene države 51% delnic velikan-
skega bančnega zavoda, vsi drugi narodi pa naj
bi bili skupno udeleženi z 49% delnic. Predlog
je naletel ne nejevoljo v Angliji. »News Cro-
nic« na primer pravi, da je to »nadaljni znak
znak vznemirjajočih oblik angleškega stališča
do povojnih vprašanj.«

Pogodba med Turčijo in Madžarsko

Ankara, 22. febr. AS. Med Turčijo in Madžar-
sko je bila sklenjena nova pogodba, na podlagi
katere bo Madžarska dobavljala Turčiji sladkor,
v zameno pa bo dobivala bombaž.

Pomožne križarke v napadu na sovražno brodovje

Berlin, 22. februarja: Mogoče je, da je edinstven primer, da bi bila potopljena podmornica zaradi strela s kopnega, kakor se je to zgodilo ob tuniški obali.

Kljub temu, da je bilo ob času deževja, ki v teh predelih traja dolgo, je za nekaj ur prenehalo liti in je bil zrak čist in jasn, so oprezovali naši vojaki ob obali in so bili budni, dobro vedo, da sovražnik, ki cika na Dieppe, ne bo dal miru.

Kak kilometer od obale je krožil italijanski rušilec. Naenkrat je dal znamenje, da se bliža sovražna podmornica. Da-li je bila angleška ali ameriška, raz obrežja ni bilo moči razločiti. Ako bi ne bili opazili nevarnosti, bi bil italijanski rušilec v nevarnosti, da ga podmornica torpedira.

Podmornica je sprožila osem strelcev na rušilec, a naše ladje ni zadela. Strelci so napravili v morju velike liske, toda rušilec je nepoškodovan odplul v varne vode.

Toda italijanski topništvo je z obal streljalo na podmornico, še preden je podmornica pričela streljati na nas. S kopnega je topništvo zadelo podmornico na krov, neki vojak je bil zadet in je padel v morje, naslednji strel je zadela strop, dve drugi granati sta zadeli v rezervoar etilenega zraka. Branilci, kar jih je ostalo, so pobegnili na stolp. Tedaj je iz podmornice udaril oblak dima. To je pomenilo, da je podmornica zadeta v živo.

Komaj osem minut je preteklo, ko so topničarji opazili na morju, ki je bilo sicer mirno, da se dviga iznad vode stolp podmornice. Ponovno so streljali in zadeli stolp podmornice. Stolp se je zagugal in vse skupaj se je potopilo. Na obali pa so italijanski vojaki ugibali, kakšne narodnosti je bil sovražnik potopljene podmornice. Na podoben način se je izkazala nemška ladja, ki je v mirnem ča-

su uživala v Prusiji velik sloves kot potniška ladja, ki je prevajala na izlete dopolavoriste iz Berlina. Posadka te ladje je dala viden dokaz svojega junaštva in dela čast nemškim ladjam.

Družba Lomann je imela v mirnem času 460 edinic s 4.400.000 tonami, cigar polovica je krožila po vseh svetovnih morjih. Lomann si je našel nalogo, da ograja ladje, ki se nahajajo daleč od svoje zemlje.

Križarki »Atlantis« in »Penguin«. Ze v prvih šestih mesecih se je velikanica predala na razpolago za vojaške namene. Vožnja te ladje iz Bremena v Murmansk in končno v Altmarek je znana. Nemške trgovske ladje so bile preurejene v bojne ladje že takoj v začetku vojne in sicer kot pomožne bojne ladje in ladje za prevoz vojnega materiala. Na vseh področjih se je izkazalo trgovsko brodovje s svojo posadko kot vzornu. Tako je, na primer, pomožna vojna ladja »Atlantis«, ki je zdržala na morju 665 dni, potopila 50 tisoč ton sovražnega vojnega materiala. Ladja »Penguin« pa je v 12 mesecih svoje vojne službe potopila okrog 200 tisoč ton sovražničkovega brodovja.

Tako je jasno, da tako zvano civilno brodovje ni niti malo zastajalo za poklicnim vojnim brodovjem. Poleg »civilnih« križark sodeluje v vojni še veliko število pomožnih patrolnih ladij, ladij za ranjence in tovornih ladij, ki prevažajo vojaštvo, živila, strelivo in orožje. Pred nekaj meseci je bil poveljnik trgovske luke v Hamburgu, Kaufmann, celo imenovan za državnega komisarja trgovskega brodovja in mu je bila poverjena naloga, da naj izkoristi vse ladje v vojne namene, in sicer do konca vojne. Tako vse nemške ladje opravljajo vojno službo, da se doseže zmaga.

(Corriere della Sera).

komisarjatu določene zaradi službe ali reprezentiranja, se ne štejejo v število brezplačnih vstopnic po določbah prednjega člena.

Člen 40. Če se državna taksa ne plača ali se ugotovi prevara ali popačba pri sestavitvi izkaza o iztržku, predpisane po členu 35., se izreče globa L. 60.— za vsako vstopnico oziroma obračun, za katero se državna taksa ni plačala oziroma za katerega se je ugotovila prevara ali popačba pri sestavitvi izkaza. Enako se izreče globa L. 60.— zoper upravitelje kinematografov za vsako vstopnico, ki bi se ne izdala ali se izdala brez take ali nezadostno taksiрана. Za zamudo pri plačevanju državne take po členu 37. se plača zvišana taksa 12% zneska take, ki se je prekasno plačala.

Člen 41. Prepovedano je: 1. prodajati taksiране vstopnice, ki niso cele ali ki so zložene iz delov ene ali več taksiiranih vstopnic, ali uporabljati taksiirane vstopnice, katerim se pozna, da so bile že uporabljene; 2. uporabljati nezadostno taksiirane vstopnice.

Taksne kazni.

Člen 42. Nekvarno kaznim na prostosti po veljajočih kazenskih zakonih se, kdor ponareja s to naredbo predpisane vtisnjene kolke ali izdeluje vodni tisk, kolke, punce, klišeje ali druge priprave, s katerimi se dajo ponarejati papir z vodnim tiskom, vtisnjeni kolki, kolki ali druge takse vrednotnice, ali kdor vedoma razpečava ali uporablja papir z vodnim tiskom, vtisnjenim kolkom, punco, klišeje ali druge ponarejene priprave, se kaznuje z globo od L. 2000.— do L. 5000.—. Z globo od L. 1000.— do L. 2000.— se kaznuje, kdor si pri skrbi pravi papir z vodnim tiskom, pristne vtisnjene kolke, punce ali klišeje in jih uporablja na škodo državnega zaklada. Globi od L. 300.— do L. 1000.— zapade, kdor vedoma ima ponarejen papir z vodnim tiskom, punce, vtisnjene kolke ali klišeje ali za ponarejanje namenjene priprave ali papir, kolke ali druge takse vrednotnice, izdelane ali vtisnjene, s ponarejenim vodnim tiskom, vtisnjenim kolkom ali klišejem, ali kdor uporablja že rabljene taksi papir, kolke ali druge takse vrednotnice ali jih razpečava.

Člen 43. Kolkovina na boletih in listinah za carinarne se določa s priloženo razpredelnico, priloga B, ki je sestavni del te naredbe.

Takse na vloge itd.

Člen 44. Prošnje, vloge, pritožbe, navedene v tar. post. 206/1, 206/2, 206/3, 206/4, 206/5, 208, 209, 211, 213, 215, 216, 217, 218, 220, 221 in 222 veljajoče bivše jugoslovanske takse tarife, se morajo pisati na taksi papir po L. 6.— za polo, če so naslovljene na carinarne, in po L. 8.— za polo, če so naslovljene na Visoki komisariat, ne plačujejo pa nikakršne druge takse in pristojbine.

Člen 45. Pristojbine za dovolitve po tar. post. 214 in 225 omenjene tarife se morajo plačati pristojnemu davčnemu uradu pavšalno, ne glede na kolkovino na prošnji v višini, kakor jo določa prednji člen.

Člen 46. Kolkovino za vloge in odredbe glede predhodnega pregleda blaga po tar. post. 219 iste tarife pobirajo neposredno carinarne, in sicer po odmeri na zadevnih deklaracijah, dodatno k drugim pristojbinam.

Člen 47. Niso zavezane kolkovini prošnje za naknadni carinski pregled in za popravno pomočnega izračuna v deklaraciji po tar. post. 223 in 228 takse tarife bivše Jugoslavije.

Člen 48. Vsaka stalna taksa ali davščina po predpisih bivše jugoslovanske države v dinarjih, ki se ob prevredbi v italijansko veljavo po tečaju, določenem s členom 8. kr. ukaza z dne 11. junija 1941-XIX št. 493, končuje na ulomek pod petdeset centezimov, se zaokroža na petdeset centezimov, če pa nad petdeset, se zaokroža na celo liro. Postopne takse so določene za vsakeh tisoč lir in šteje pri njih uporabljanju ulomek obdačljive vrednosti pod tisoč lir za celih tisoč. Če pa osnova presega tisoč lir, se ulomek tisoča, ki je manjši od sto lir, ne upošteva. Če se končna vsota odmerjenih postopnih ali sorazmernih taks končuje na ulomek pod eno liro, se računa ta ulomek za celo liro.

Člen 49. Zahtevek davčnega zavezanca za povračilo take in davščin ali drugih pristojbin kakršne koli vrste, vstaveš carinske, nepredpisano plačanih pred 11. aprilom 1941-XIX, se lahko uveljavlja, če še ni zastaral, najdalj do 30. junija 1943-XXI. Z morebitnim povračilom pa se bo ravnalo kakor z drugimi terjatvami proti bivši jugoslov. državi.

Člen 50. Razveljavljajo se vse kakršne koli določbe, nasprotujoče tej naredbi, ki stopi v veljavo dne 1. marca 1943-XXI. Njene določbe in takeiranje po njej veljajo tudi za zasebne pogodbe z zgodnejšim datumom, ki se predlože finančnemu uradu ali sodnim uradom zaradi kasnejšega uveljavljanja. Javni, civilno-pravni in upravni spisi, ki so določeni datirani z dnem pred objavo te naredbe, so zavezani takei po veljajoči tarifi bivše Jugoslavije, ako je bila taksa plačana v rokih po veljajočih predpisih. Če niso bile plačane v teh rokih, so zavezani taksam in zvišanim taksam po tej naredbi.

(Dalje prihodnjiš)

Obvezno navajanje odlokov, ki dovoljujejo spremembe cen, v računih

Člen 1. Uvozniki, trgovci na debelo in proizvajalci, ki so po členu 1. naredbe z dne 9. maja 1941-XIX št. 17 a predpisi glede cen blaga, storitev in rabokupov dolžni prositi za posebno pooblastitev za vsako spremembo cen, veljajočih dne 15. marca 1941-XIX, morajo navesti v računih, izdanih po členu 5. uredb z dne 12. marca 1941 in na pridržanih kopijah podatke odloka Visokega komisarja, dovoljujočega tako spremembo.

Člen 2. Določba prednjega člena ne velja pri oddaji blaga, glede katerega se določajo najvišje cene v uradnih cenikih ali jih javno oblastvo drugače ureja, kakor tudi ne za blago, pri katerem je določen maksimalni pribitek, dovoljen za nabavno ceno po naredbah z dne 9. julija 1941-XIX št. 63 in z dne 27. novembra 1941-XX št. 165.

Člen 3. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo, če ni dejanje drugače ali huje kaznivo, po naredbah z dne 26. januarja 1941-XIX št. 17 in z dne 25. novembra 1942-XXI št. 215.

Odbitnost prostovoljnih dajatev pooblaščenim podpornim ustanovam pri določanju davčne osnove neposrednih davkov

Člen 1. V št. 4 člena 55. in za prvim odstavkom številke 7 člena 82. zakona o neposrednih davkih se dodaja naslednji odstavek:

»Od davčne osnove se odbijajo dokazane prostovoljne dajatve Pokrajinskemu podpornemu zavodu v Ljubljani in vsem morebitnim drugim, po Visokem komisarju v Ljubljani izrečno pooblaščenim podpornim akcijam.«

Člen 2. V št. 7 člena 82. in v št. 4, predzadnjem odstavku člena 120., a ad I. pravilnika k zakonu o neposrednih davkih se dodaja naslednji odstavek:

»Kot stroški, ki se odbijajo od davčne osnove, se priznavajo dokazane prostovoljne dajatve Pokrajinskemu podpornemu zavodu in vsem morebitnim drugim, po Visokem komisarju v Ljubljani izrečno pooblaščenim podpornim akcijam.«

Sprememba predpisov

o potniškem prometu na mestnem tramvaju

Člen 5. naredbe z dne 28. novembra 1942-XXI št. 217 s predpisi o potniškem prometu na mestnem tramvaju se nadomestuje z naslednjim:

»Kdor vstopi v voz ali izstopi iz njega na nasprotni strani, nego je določeno v členu 1. te naredbe, ali kdor vstopi ali izstopi med vožnjo, kdor se vozi na stopnicah vhoda ali se kakor koli obeha na zunanji strani, se kaznuje v denarju s petdesetimi liri.«

Kdor se pelje brez vozovnice ali z neveljavno vozovnico, ker se je kakor koli poskušal izogniti plačilu ustrezne vozovne, zapade denarni kazni dveh lir. Znesek je plačati sprotniku takoj po ceni cene za obvezno vozovnico; sicer se kršitelj kaznuje v denarju do petdeset lir.«

Sprememba ustave Pokrajinskega odbora za protiletalsko zaščito

Pokrajinskiemu odboru za protiletalsko zaščito predseduje podpredstojnik in sestavljajo ga:

- a) Zvezni tajnik P. N. F. ali njegov odposlanec,
- b) predstavnik posadke v Ljubljani, c) kvestor, d) ljubljanski župan, e) poveljnik gasilcev, f) vodja delegacije vzhodnih železnic, g) predstavnik ljubljanskega oddelka Italijanskega rdečega križa, h) pokrajinski inšpektor zdravstvene službe, i) pokrajinski inšpektor tehnične službe, l) predstavnik Zdrženja industrijev in obrtnikov, m) predstavnik sindikata hišnih lastnikov, n) pokrajinski inšpektor za protiletalsko zaščito.

Odbor sme kdaj pa kdaj zahtevati, da se njegovi sestankov udeležijo izvedenci in predstavniki drugih ustanov.

Posle tajnika odbora opravlja predstojnik odborovega tajništva.

GOSPODARSTVO

Ljubljanska kreditna banka bo izplačevala st. marcem 1943 stara dobroimetja kakor sledi: 1. vsem starim vlagateljem do lir 50.000 se izplača nadaljnja 5% kvota na kapital; 2. vsem starim vlagateljem nad lir 50.000 se izplača nadaljnja 3% kvota na kapital. Izplačila kvot se izvršijo od sedanjega salda po stanju vlog na dan 26. maja 1932, pri čemer se predčasno izvršena izplačila odbijejo. Po 31. marcu 1943 ne dvignjene kvote se prenesejo na nove, vsak čas razpoložljive račune.

Gospodarske banke v Ukrajini. Nemški listi pišejo, da obstaja trenutno v Ukrajini 21 gospodarskih t. j. zasebnih bank, ki imajo 350 podružnic in izplačilnih mest.

Iz vzhodkov vojne nastaja orožje miru

POT POLITICONE MOCI PETROLEJA

Toda, vojna za Gran Chaco le ni bila tako hitro pozabljena. Ta boj za petrolej je bil odločilnega pomena za Južno Ameriko. Iz njega se je naučila veliko, napravil je konec tujim iskalcem dobička in denarnim mogotcem, prinesel je zmago pametno mislečih nad tistimi, ki so za svoj žep delali in služili tujemu kapitalu in napravili konec tujemu denarnemu gospodstvu. Vojaki, ki so preživeli vojno za Gran Chaco, so preganjali politike. Bojevniki Paragvaya so izročili vlado polkovniku Francu, v Boliviji pa je prevzel vodstvo države marca meseca 1936 polkovnik Toro, njemu ob strani pa je bil 83-letni podpolkovnik Busch Bacerra kot predsednik republike. Dionisio Foinini je bil minister za rudnike in petrolej. Foinini je reorganiziral bolivijsko gospodarstvo, Busch pa vojsko. Izboljšali so plače rudniškim delavcem, istočasno pa so uvedli tudi obvezno delovno službo. Skrbeli so za blaginjo dežele in predvsem za pravilno izkoriščanje naravnih bogastev v korist ljudstva in ne več v korist tujih denarnih mogotcev. V decembru leta 1936 je ustanovil Foinini državno petrolejsko družbo Yacimientos Petroliferos Fiscales Bolivianos in malo pozneje je razlabil ameriške petrolejske mogotce, zaradi katerih je bila tako usodna vojna.

Ze jeseni leta 1937 pa je bila sklenjena med bolivijsko vlado in Argentino pogodba, na podlagi katere naj bi gradili to železnico od Santa Cruz do Yacuibu, zadnje postaje argentinske železnice. V mesecu septembru leta 1938 so ratificirali v brazilskem zunanjem ministrstvu dve pogodbi: ena uravnava skupno odprtje braziljskih petrolejskih vrelcev, druga pa gradnjo železnice od Santa Cruz, središča bodočega petrolejskega okraja ob vzhodnem poboju And do Corumbe ob rek Paraguay, zadnji točki braziljske železniške proge, ki vodi iz Sao Paulo. Pri delih je bil soudeležen tudi nemški kapital. Odprli so stalno zračno zvezo med Bolivijo in Nemčijo.

33

Istočasno pa je bila sklenjena pogodba med Italijo in Bolivijo. Po tej pogodbi pošilja Bolivija Italiji ein, Italija pa Boliviji umetno svilo in stroje.

Bolivija ni ostala izolirana. Vztrajala je in napredovala. Leta 1939 ji je sledila Mexiko. Tudi Brazilija je proglasila petrolej za državno last, leta 1939 pa so tudi Chile proglasile svoj državni petrolejski monopol. Bolivija je gospodarsko napredovala in izšla kot zmagovalka iz boja proti tujemu kapitalu.

Predsednik bolivijske vlade Busch ni dolgo preživel svoje zmage. V avgustu leta 1939 se je »ponesrečil« na nek skrivnostni način in umrl na posledicah rane, ki jo je dobil. Toda njegov naslednik, general Quintanilla je nadaljeval njegovo politiko. Petrolejska podjetja in lastniki podjetij ena niso imeli samo gmothe škode. Zgled Bolivije je segel daleč. Če je zmagala proti Standard Oil Bolivija, tako rečna dežela in vrhu tega še tako močno prizadeta v nedavni vojni, zakaj ne bi zmagala Mexiko? Da, tudi Mexiko je napravila konec preprirom, ki so trajali desetletja: meseca marca leta 1938 je predsednik Cardenas spet uveljavil zakon, s katerim razlaba tuje petrolejske družbe.

Cardenas razlasi petrolejske koncerne

Po petrolejskem miru leta 1922 so Amerikanci in Angleži prepuščali Mexiko njeni usodi. Pri tem pa so seveda skrbeli, da mexička vlada ni mogla ničesar delati, kar bi škodovalo njihovim petrolejskim koristim. Po sporazumu v mesecu septembru leta 1923 je trajal dve leti mir, vse dotlej, dokler ni prišel Calles Oregonov naslednik zopet vzemirjati tujih petrolejskih mogotcev. Washington je protestiral in državni sekretar Kellogg je izjavil, da je Mexiko sojena pred vsem svetom. Calles je popustil. Toda, ne za dolgo. Calles je določil za svojega naslednika generala Lazaro Cardenas. Aprila leta 1936 je moral Calles bežati v Združene ameriške države in Cardenas je prišel s svojo politiko, ki nikakor ni bila naklonjena petrolejskim trustom. Bil je resen človek, molčeč, puritanen in si je znal pridobivati dovolj prijateljev v vojski in v raznih podjetjih, javno se je potoevalo za delavce in ob vsem tem znal spretno izigravati Angleže proti Amerikancem.

Odkar je Deterding nadzoroval Mexican Eagle, je skušal zagotoviti svoje pozicije z razumevanjem za mexičke koristi. Mexiko ni imela do povojne nobene lastne rafinerije, njen petrolej so čistili v ameriških rafinerijah, odkoder je dobivala bencin za fantastične cene. Mexičke železnice, zgrajene največ z ameriškim denarjem so imele skoraj same take lokomotive na pogon s petrolejem, a tudi ta petrolej so tuji trusti državi težko zaračunali, saj so do leta 1937 odplačevali svoje obveznosti državi samo in natura. Mexički petrolej je veljal v Mexiki 34% več kakor v Zedinjenih državah.

Deterding je prišel z gradnjo rafinerij v Mexiko-City, Minatitlanu in Tampico in leta 1936 je Mexican Eagle že predeloval dnevno 106.000 sodov. Od 73 milijonov sodov je imela Mexican Eagle 20 milijonov in od 4974 kilometrov petrolejskih vodov, je bilo v njeni lasti 1000 kilometrov. Tedaj je kontrolirala 61,3% mexičke petrolejske proizvodnje proti 22,4% v letu 1919. Družba si je utrdila svojo pozicijo, zaslužila je veliko denarja in njene delnice so v Londonu resno poštevali.

Sredi leta 1937 pa so delnice padle od 32,4 šilinga na 11,9, kajti v mesecu maju je stopilo v stavko 18.000 delavcev, ki so zahtevali zvišanje plač, bolnišnice in stanovanjske hiše. Tudi če bi se Angleži trudili ustreči kakšnim zahtevam remodernizacije, bi to ne uspelo zaradi nasprotij med posameznimi petrolejskimi podjetji. Vrtalni stolpi, tanki in druge naprave, vse je bilo še »staromodno«. Skupnega sodelovanja ni bilo, ker niso zaupali drug drugemu. Namesto enega petrolejskega voda za vse, je bilo polno vodov drug poleg drugega. Ceste so bile skrajno slabe in niti toliko niso hoteli delati skupno, da bi v splošno korist napravili nekaj dobrih cest. Tako pa se je večkrat zgodilo, da je moral težki tovorni avtomobil obstati na razvrzani cesti. Zacamixtlo, nedaleč od Tampico je bilo leta 1930 središče najbolj bogatega mexičkega petrolejskega okraja, pa je imelo skoraj same bambusove koče, nekaj trgovin in veliko zabavišč, v katerih so pisali v oblekah zamazanih od petroleja in zavilanih rokavov Amerikanci z mešankami v pariških večernih oblekah. Denarja so imeli petrolejski gospodje dovolj, a za modernizacijo petrolejskih naprav in prometa ter za deželo niso storili ničesar. Ob stavki nikakor niso hoteli zvišati plač.

Kako se bore požigalci šol in prosvetnih domov

Hud partizanski poraz pri Pletterju pod Gorjanci - V Dobrovi so komunisti streljali s strojnimi na pogrebni sprej, pri Semicu pa so zažgali poslopje gospodinske šole

Ljubljana, 22. februarja.

Prejšnji teden v torek so komunisti pridrli na Ogulinovo grad v Vrtači pri Semicu, ga oropali ter zažgali. Grad je bil prej last pokojnega g. Ogulina, ki je umrl predlanskim božičem. Pred kratkim je umrla tudi Ogulinova žena. Grad je bil po oporoki pokojnikov določen za gospodinsko šolo. Prav na dan pogreba Ogulinove žene, to je prejšnji torek ponoči, je pridrla tolpa komunističnih partizanov ter grad zažgala. Tako uničuje Osvobodilna fronta slovenske kulturne ustanove.

Prejšnjo soboto pa so Logarjanci komunisti v Dobrovi pri Ljubljani s strojnimi napadli pogrebni sprej ter ranili nekaj pogrebcev. Višek barbarstva!

Da se komunisti znajo boriti le proti neob-

roženim ljudem in da znajo napadati k večjemu pogrebne spreje, dokazuje hud poraz, ki so ga doživele tako imenovane komunistične udarne brigade v Pletterju pod Gorjanci. Te brigade so najprej doživele hud poraz onstran Gorjancev pri Jastrebarskem. Od tam so se potem poražene umaknile spet na Gorjance. Očitno so se zaradi hudega poraza hotele znesti nad kar-tuzijanskim samostanom v Pletterju ter ga po-žgati. Naletela pa so na nepričakovano trd odpor. Pletterska posadka je odbila vse besne napade komunistov; ko pa je prišla pomoč, so bili komunisti poginili v paničnem begu. Ob hudih izgubah so se porazgubili po podgorskih gozdovih, zasledovani in preganjeni. Od tako zvanih komunističnih udarnih brigad so zdaj ostale le še zdesetkane tolpe, zapisane poginu od kroglj ali pa od boleznih in lakote.

Študent, kandidat in njegova posetnica

Zimski semester, ki jeseni prinese novo življenje in nov zalet med akademsko mladino, je končan. Vsakomur, ki po poletnih počitnicah spet stopa po naši univerzi, ni lahko pri srcu. Nekateri so znanemari prejšnje izpitne termine ter so si res v dobesednem pomenu besede razlagali pojem akademske svobode; za take pomeni zopetno odprtje univerze in začetek predavanja novo dobo težkega in napornega dela.

Letošnji zimski semester se je akademska mladina s polno paro in zagrizenostjo vrgla v študij, zavedala se je, da gesla, ki so jih prejšnje leto metali med njo gotovi akademiki, niso prav nič koristna, čeprav so vabljiva, ampak da se je treba izživljati v študiju. Zato so predavanja v danih možnostih precej obiskovali in s profesorji pri vajah in seminarjih pridno sodelovali.

Sveveda so se tudi kolokvij in izpiti vršili v redu; veliko jih je v tem semestru zaključilo svoje študije, druge čaka še diplomsko delo ali disertacija, mlajši pa so se junsko bori za dosego prvega akademskega naslova kandidata. Pravijo, da študent šele po prvem, srečno prestopnem izpitu, odloži svojo nesrečno in z zaničevanjem obdano brutalnost. Zato toliko dajo na tak podvig. Prvo srečanje s izpitnim navodom (komisijo) ni za vsakogar lahko.

Mnogi že na pripravo za izpit začno globlje dihati in jim srce močneje utripa, ko se spomnijo, da bo ta in ta dan treba stopiti — prav za prav sesti — pred stroge profesorje in podati račun o svojem gospodarstvu. Umevno je, da so pota za dosego »častnega« naslova »candidatus« različna; tehniki se pehajo za njim od posameznega izpita do izpita, zato je tudi njihov kandidat več vreden kot pa kandidat pravne ali filozofske fakultete. Po-

nosno vam zagotavljajo, da je že fizika sama težja kot ves prvi pravni diplomski izpit in da je ista fizika le eden izmed mnogih preizkusnih kamnov njihovega znanja. Tovariši z drugih fakultet popolnoma razumevajo njihovo jadikovanje in z njimi sočustvujejo, hkrati pa se njihovega kandidatskega naslova veselo. Starejši kandidatje sicer

Zanimiva doživetja v stoletja starem arhivu

Se enkrat nameravam pripovedovati o obisku v Turjaški palači, kjer ima mestni kulturni odsek svoje uradne prostore. Tu je poleg muzeja, o katerem sem že poročal, in poleg mestne knjižnice tudi znamenit arhiv z več tisoč svežnjih starega, deloma zelo zanimivega gradiva.

Arhiv se zdi človeku na prvi pogled nekaj dolgočasnega in suhoparnega. Ničesar drugega ne vidiš kakor skladišnice starega, na pol preperlega in obledela papirja, ki ima svoj značilni vonj po davni. Preden sem se podal v II. nadstropje Turjaške palače, kjer je spravljen ljubljanski mestni arhiv v treh sobah vzhodnega traktata, sem potrkal v kulturnem odseku, kjer sem našel na prof. dr. Karlina. Ko sem mu razodel željo, da bi si rad ogledal znamenitosti, ki jih hranijo v tej palači, me je ljubeznivo spremljal nadstropje višje in pripovedoval o skrivnostih molččega papirja.

Ko zveš, da gre za dragocene listine iz preteklih stoletij, tedaj te zamika, da bi sedel k nemu teh obsežnih svežnjev papirja in začel brati. Kdo neki ga je popisal in kdaj? Za časa Napoleona, za časa Valvazorja, ali pa celo 200, 300 let prej? Hodiš od skladiščnice do skladiščnice navidezno dolgočasnih in enako opremljenih svežnjev in se vedno

z bolj posmehljivimi očmi gledajo na njihove novopečene vrstnike, obenem pa se tolažijo, da bo tudi izmed teh vsaj kateri zašel v spoštovani stan »starih bajt«.

Kakor se družabni položaj kandidatov veča in pridobiva na ugledu, tako tudi družabni oziri zahtevajo od njih novih obveznosti. Mislijo, da so za udržitve njihovega novega naslova in s tem položaja v družbi nujno potrebne posetnice. Zato si jih dajo natisniti — nekateri 50, drugi, podjetnejši pa sto izvodov. Če jih podrežete, čes da se napihujete, da so domisljavi in da izrekov starih modrecev sploh ne upoštevajo, bodo sicer zardeli; zatirjevali pa vam bodo, da je posetnica v ovojnici najprimernejša oblika pisma, zlasti pri izražanju različnih čestitk, kratkih sporočil in nujnih navodil. Če imaš posetnico, odpade tudi konvencionalno predstavljanje v gotovih primerih, predstavljanje, ki je po Urbanusovih predložitvi morasiku težko domljivo, se težje izvedljivo, in ki pogosto dovede do nerodnih zapletljajev.

Sicer pa priznamo prav radi, da ima »candidatus« pravico do posetnice, čeprav je pri tem prevladujoča nota — neka mera »visokoletečnosti«. Spriznamo se s temi njegovimi pomisleki in mu dajmo prav, kajti čast, komur čast. Postali so doktorji, inženirji, diplomati, postali pa tudi kandidati. Mi jim čestitamo. Naj nam pa ne zamerijo, če jim ne pošljemo — posetnice.

Kdor je bral »Slovenčev« članke s podpisom — d., ta bo z velikim zanimanjem segel po knjigi

KOMUNIZEM — Njegov pravi obraz

Cena knjige je 4 lire. - Dobi se v knjigarnah in pri prodajalcih listov.

bolj zavedaš, da gre za dragoceno zgodovinsko gradivo.

Če bi bil romanopisec, bi zaprosil za zapise o družabnem življenju Ljubljancev pred stoletji. Spisi o mestni strahobanosti, o dvorskih potovanjih skozi Ljubljano, razglasi z bobnarji, mestni sodni spisi (od l. 1521. do 1785.) in svežnji podobnega gradiva bi gotovo nudili mnogoterne podrobnosti za zgodovinski roman o nekdanjem življenju v našem mestu. Sodobni arhivi so pustili, iz starih, zaprašenih in obledelih spisov pa veje kolikor nosijo letnice iz 14. stoletja. Takrat je bilo pisano še prava redkost, katero so obvladali »astrokovnjaki« ali poklici pisarji. Koliko neznanih avtorjev je namakalo gosja peresa v črnilo in popisalo grmade v muzeji shranjenih spisov, zapisnikov, pogodb in podobnega gradiva!

Od arhivarjev, ki so urejali ljubljanski mestni arhiv, je zlasti znan Anton Askerc, ki ga je postavil župan Hribar, ko se je na svoji življenjski prekretnici preselil v Ljubljano. V življenjepis Askercu beremo, da je uredil cele skladišnice listin v splošne in fascikle, katerim je podal značilne arhivske povzetke. Tu pa tam bi se morda še poznali odtisi njegovih prstov. Askerc je uredil tudi knjižnico, katere velik del pa je odstopila mestna občina univerzitetni knjižnici v sosesčini.

Med dragocenosti mestnega arhiva spada 170 izvršnih listin o mestnih svoboščinah ter o kupnih in prodajnih pogodbah. Najstarejša listina je čez 600 let stara in nosi letnico 1320. Med drugim gradivom naletimo na neštete podrobnosti zgodovine mestnega življenja, ki jih je mogoče v tem članku samo naštet. Tu hranijo tako imenovano mestno privilegijko knjigo, mestne seje in sodne zapisnike, knjige o mestnih prejemkih in izdatkih s pripadajočimi pobornicami, mestne davčne urbarje od l. 1600. do 1849, dva urbarja meščanskega špita (od l. 1659. do 1729.), urbarje mestnih posesti: komendske, kapiteljske, Kozarji, Dobrove itd., protokole strahovalnice in prisilne delavnice, ukrepe »gradbene, gasilske in olepševalne komisije«, policijski dnevnik, register o porokah in razporokah in še 90 raznih drugih zapisnikov, urbarjev, računskih knjig itd. (Našteto po dr. Malovem Vodniku po ljubljanskem mestnem muzeju.)

Zelo obsežno je tudi gradivo aktovskega arhiva. Glavni del obsega gradivo od l. 1364. do 1890. in je urejen v 2231 svežnjih. Posebno zanimivo je bilo zvedeti, kaj hranijo v devetih svežnjih pod »raznoz«. Tu so spisi ljubljanskega privilegiranega trgovskega stanu, dalje akti, ki se tičejo mestne razsvetljave, opekarne, osuševanja barja, dvorskih potovanj skozi Ljubljano, rokodelskih potnih listov in podobnega.

Skladišnice molččega papirja v ljubljanskem mestnem muzeju je nemogoče pregledati v kratkem času, možno je samo naštet še nekaj zanimivih podrobnosti. Med drugim hranijo tukaj tudi razglase z bobnarji, besedilo meščanske prisega, prisega opekarskih mojstrov in podobne dokumente preteklih časov. Brez dvoma je skritega v tem arhivu veliko gradiva, ki ni samo zgodovinskega pomena, marveč bi bilo vredno, da bi se ga lotil tudi literat, ki bi našel morda enov ali pa samo značilne družabne in druge podrobnosti za meščanski roman, v katerem bi začutili utrip življenja v stari Ljubljani.

Gospodarstvo

Pokojninsko zavarovanje nameščencev na Hrvaškem. Hrvatski listi prinašajo podatke o pokojninskem zavarovanju zasebnih nameščencev na Hrvaškem, iz katerih je razvidno, da je znašalo v zadnjih letih število zavarovancev: 1938 12.664, 1939 13.935, 1940 18.099, 1941 18.021 in lani 18.035, dočim so v istih letih znašale predpisane premije: 32.15, 34.97, 43.24, 60.87 in 68.923 milij. kun, skupno 242.16 milij. kun.

Romunski državni dolg in premoženje. Po stanju z dne 31. marca 1941 je znašal romunski zunanji in notranji državni dolg 98.3 milijardo lejev, kateremu pa stoji nasproti 284.68 milijarde lejev državnega premoženja, od tega predvsem nepremičnin vključno državne železnice za 125.86 milijarde lejev.

Kreditni za industrijo v Bački. Madžarska zveza industrijcev je natančno pregledala položaj industrije v Bački ter je ugotovila, da prilagoditev proizvodnje sedanjim razmeram ni mogoča drugače kot z obsežno kreditno akcijo in da je v ta namen potrebnih okoli 50 milij. pengö. Zaradi tega se je šest budimpeštanskih velebank obvezalo dati ta kredit na razpolago industriji v Bački. Akcija se bo začela v aprilu in upajo, da se bo v teku enega leta modernizirala vsa industrija v Bački.

Izprememba meničnega zakona na Hrvaškem. Poglavnik je izdal novo leto k meničnemu zakonu, po kateri zastarajo menice napram izstavljalcem in indosantom šele po 2 letih po izvršenem protestu, dočim je znašala doba doslej eno leto.

Luksuzni davek v Bolgariji. Bolgarija je uvedla luksuzni davek na celo vrsto raznih predmetov. Ta davek znaša 3—10% in se pobira kot dodatek na faktural. Pri volnenih oblačilih znaša približno 3%, pri preprogah 40%, pri strojih vseh vrst 5%, osebnih avtomobilih 20%, okraje iz dragih kovin in kamnov 100%. Novi davek bo torej obremenil predvsem prebivalstvo, ki razpolaga z znatno kupno močjo. Prodaja predmetov, na katere se pobira novi davek, je bila za nekaj dni zaprta, dokler niso bile napravljene inventure, katere je bilo treba izročiti davčnim oblastvom.

Obtok bankovcev na Švedskem. Iz poročila Švedske državnih banke je razvidno, da je v teku lanskega leta narasel obtok bankovcev od 1.700 na 2.016 milijonov kron. To je v zvezi s povečanjem državnih izdatkov in v majhnem obsegu tudi v zvezi z dotokom plačilnih sredstev iz inozemstva.

Nemška družba za trgovino z vzhodnimi deželami. V Berlinu je bila ustanovljena družba Wirtschaftskontor Ost, ki ima glavnic 20 milijonov mark in katere naloga je pospeševati nemško trgovino z sedežnimi vzhodnimi deželami.

Borbo proti komunizmu — ozadja Osvobodilne fronte — na mojstrsko izdelan način prikazuje brošura

KOMUNIZEM — Njegov pravi obraz

Novosti Vseučiliške knjižnice

Gospodinov B.: Varna, la regina del Mar Nero. Roma 1940. (II 68.210—3)

Gratzoli P.: Nierobulini di tipo mesolitico fra le industrie di Talamone. Firenze 1939. (II 68.080)

Herman F.: Beiträge zur italienischen Volkskunde. Heidelberg 1938. (II 66.141)

Invalto, L. del Duce in Albania. Roma 1940. (II 66.027)

Leproni P.: Sulla tabacosi miliare del polmone. Foggia 1934. (II 66.054)

Malebranche nel terzo centenario della nascita. Milano 1938. (II 66.025—30)

Meldau H.: La bussola. Genova 1912. (II 67.253)

Mustilli D.: Il museo Mussolini. Roma 1939. (II 68.347)

Nannini G.: La facoltà medica di Modena. Torino 1935. (II 66.056)

Niggl P.: Lehrbuch der Mineralogie u. Kristallographie. Berlin 1941. (II 68.067)

Ollaro T.: Il culto di Minerva Medica. Torino 1938. (II 66.133)

Ollaro T.: La malattia ed i medici di G. Donizetti. Torino 1938. (II 66.127)

Palma di Cesnola, A.: Nuova statuette paleolitiche rinvenute in Italia. Firenze 1939. (II 68.086)

Pasehni P.: Roma nel rinascimento. Bologna 1940. (II 67.258—12)

Periodici italiani. Roma 1939. (67.237)

Perticone G.: La biblioteca della camera. Roma 1926. (II 68.204)

Pigli B.: De ludis saecularibus populi romani Quirritum libri sex. Milano 1941. (II 64.489—IV 35)

Pittaluga M.: La pittura italiana del cinquecento. Firenze 1938. (II 67.284)

Raimondi R.: Gli allievements di montagna. Firenze 1939. (67.044)

Ramazzotti G.: La piccola necropoli di Las Concas. Firenze 1938. (II 68.067)

Ricci C.: Tavole storiche dei mosaici di Ravenna. Roma 1930—37. (IV 68.345)

Rivista di filosofia neoscholastica. Milano 1932. (II 66.025)

Salmi M.: P. Meccello, A. del Castagno, D. Veneziano. Milano 1938. (67.112)

Sisto P.: La cura delle insufficienze di circolo. Torino 1937. (II 66.090)

Talarico C.: Le due rivelazioni. Milano 1940. (67.080)

Tenani M.: Strumenti e metodi da campo per le misure di magnetismo terrestre. Genova 1937. (67.245)

Testo unico delle leggi sulla corte dei conti. Roma 1934. (67.090)

Usseglio G.: Sulla cura dell'arteriosclerosi. Torino 1937. (II 66.080)

Usseglio G.: La terapia detta «ricostitutiva». Torino 1938. (II 66.084)

Varro M. T.: De vita populi romani. Fonti, esegesi, edizione critica dei frammenti da B. Riposati. Milano 1939. (II 64.489—IV 33)

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska Drama: Ogrinc: »V Ljubljano jo dajmo!«

II.

Letos je zrežiral igr. g. M. Skrbineš. Iz vse predstave je čutili, s kakšno ljubeznijo in skrbjo se je lotil tega dela. Hotel je ostati čim bližje avtorjevemu besedilu in ohraniti čim vernejšo podobo preteklosti, ob enem pa tudi odstraniti vse pomankljivosti dela in kolikor mogoče zadovoljiti današnji okus. Posebno je čutil, da so dolgi monologi nemogoči, zato je marsikaj črtal. V drugem dejanju je postavil na oder Ceno, ki je pisatelj nima. S tem je iz Maričinega dolgega monologa naredil dialog. Seveda tudi to ni moglo razgibati prizora, ker Ceni ni mogel dati življenja in krvi. Mnogo bolj pa se mu je posrečilo presnovati nastop dr. Snoja. Lasti pa je Skrbinešova zasluga, da je dosegla igr. svoj končni učinek. Razrešitev je pomaknil čim bolj h koncu in tako je bil zaključek in Srebrinova igra, ko spozna zmoto in se vda, mnogo bolj naravna in neprisliljena, kakor jo je zamislil avtor. Dejanje je režiser razgibal do največjih možnosti in ga postavil v lepo zgodovinsko hišo.

Prav tako so se igralci zelo potrudili. Imeli so težko nalogo v tem, da je bilo govoriti enotni dialekt, v katerem naj bi ne izostali Ogrinčevi arhaizmi. Več ali manj se jim je tudi to posrečilo. Srebrinova dolanščina je potegnila tudi govor ostalih oseb v dolanjsko jezikovno območje. G. Cesar kot Srebrin je kakor navadno, zelo

dobro rešil svojo nalogo. To je Cesarjev svet. Cesar pisatelj nima, to ta igralca in ni marsikaj prav on reši položaj. Po karakterju je ustvaril podobo ponosnega in premožnega Gorenjca, po jeziku pa vernega Dolenjca. Odlična je njegova igra posebno na koncu, ko spozna svojo zmoto ob ženinu, pa vendar noče biti osramočen. Srebrinovo ženo Rotijo igra ga. P. Juvanova prav tako izredno dobro. V maski in v igri je ustvarila podobo resnične naše meščanke iz preteklega stoletja. Marico je igrala ga. Levarjeva. Po nekam lahkomtnem nastopu v prvih prizorih, je razvila svojo igro do prepričljive mestne gospodične, krepostno sicer, a ljubeče v prvem cvetu pomladi. Ta mlada umetnica zna s svojim izrazom pridobiti še tako strogega očeta, zna pa tudi osvojiti občinstvo. Dr. Snoj g. Drenovec je bil umirjen lik plemenitega inteligenta. Prav ta igralčev miren nastop, njegova premišljenost in nekrivost, to kot navadno pri g. Drenovec pogrešamo, nas je to pot prijetno presenetilo. Hlapca Pavla je igral g. Peček. Pisatelj je dal tej osebi nekaj »nehlapčevskih« potoz, ki so prišle g. Pečku prav. Mislim njegovo prepevanje, netreznost in ljubimkanje. Igralec je verno izžepal te lastnosti in tako svojo nalogo dobro rešil. Če ne bi požiral zlogov in bi včasih samo sebi ne govoril, bi lahko še bolj prepričal. Dekla Neža je bila ga. Rakarjeva. Tudi njej leže take vloge in bi jih težko kdo boljše rešil od nje. Vendar bi bilo dobro v nekaterih prizorih igre v toliko spremeniti, da bi bila bolj naravna. Ob moraliziranju popolnoma ne prepriča, ampak se zdi, da karikira in išče odmeva pri gledalcih. Mislim posebno na vmesne stavke. Sicer pa je to verna podoba kranjske dekle. Ga. Starčeva seveda ni mogla iz obledela postave Cene dosti narediti. Razen teh so nastopili še: g. Košuta kot no-

tar, gg. Gorinšek in Benedičič pa kot priči. Prizor z notarjem je posrečen, le g. Benedičič pretirava v govoru.

Tako smo torej po zelo dobri režiji in z odlično igralskega zbora dobili predstavo Ogrinčeve komedije, ki je moramo biti veseli.

Klavirski koncert Bizjakove in Hrašoveve

V petek sta priredili v mali filharmonični dvorani klavirski koncert dve naši znani, pogosto nastopajoči umetnici: Silva Hrašoveva in Bizjakova Marta. Večkrat smo ju slišali v skupni igri na dveh klavirjih; to pot sta na nastopili vsaka zase s samostojnimi točkami.

Prvi del sporeda je odigrala Hrašoveva; najprej nam je podala tehnično igriv Pescettijev Allegro; za njim Bach-Busonijsvo ciaocono v d-molu, očitno na velik akustičen prostor in na masiven klavirski ton preračunano skladbo. Brahmsova rapsodija v g-molu nosi vse poteze svojega avtorja: grajena je z veliko intuicijo; apelira bolj na človekov razum kot na njegovo čustvenost; vendar zaradi vitalne sile, ki jo vsebuje, potegne poslušalca za seboj. Ravnikov »Molanholični valček« je v izrazu pravičen svojem naslovu. V Tajčevičevih treh balkanskih plesih je poslušan v živ ritem in folklorne značilnosti, za kar skladatelj spretno izrabi klavirski ton. — Za okus podpisane je Hrašoveva od omenjenih skladb najbolje interpretirala tiste, ki niso preračunane toliko na silen, vehementen izraz, na masivnost ali pezanost tona, pač pa so bolj igrive, čustvene, intimnega značaja. Na prvem mestu bi omenil Tajčeviča, za njim pa kmalu Ravnika in Pescettija. Pri Bachu in Brahmsu bi pa mislili, da je mala filharmonična

dvorana preozek okvir za njiju estetsko dojemanje, vsaj kar se tiče na tem sporedu izvajanih skladb; možno je tudi, da klavir ne prenese toliko močne igre. Ni izključena tudi tretja možnost, da namreč Hrašoveva ne prilagodi svoje igre danemu prostoru in danemu instrumentu. Vsekakor sta zlasti obe zadnji imenovani skladbi, pod omejenim vidikom gledani, estetsko manj zadovoljivi.

Marta Bizjakova je izvajala drugi del sporeda in nam pokazala sedem različnih avtorjev. Alatijska Otroška igra je po gradnji svetla, blesteča skladba, kar je Bizjakova tudi v izvedbi izvrstno nakazala. Gorgnjev Mistični pesem je po svojem značaju občutenjskega značaja. Na tehnično stran igre je preračunana Pick-Mangiaglijeva tokata. Dobro nam je predstavila pianistinja Cigliča z njegovim situacijsko-občutenjsko mišljenjem nočurnom. Osterčeve skladbe so izgubile danes že mnogo svoje ostrine (ne vrednosti), zaradi katere so bile neko dobo strah v starejši glasbeni smer zagledanih poslušalcev; dokaz temu sta koral in fuga, ki smo ju na tem koncertu slišali. Prokofjeva rigaudon in »Babica« pripoveduje sta močno barviti, dobro zadeti skladbi. Za zaključek smo slišali še Ravnikov z dobrim poznavanjem klavirskega tona in izraza ter tehnično virtuozno pisan »Karakteristični valček«. — Vse te skladbe je odigrala Bizjakova tako, da si boljše izvedbe nismo mogli želeli. Tehnično je dorasla vsem zahtevam, interpretacijsko vedno pravilno zadane značaj izvajane skladbe in, kar je konec koncev najvišji namen slehernega koncertiranja: skladbam zna vdahnil življenje, da zaživijo pred poslušalcem njihovo svojsko življenje. Kot nas je v tem okviru Bizjakova vedno zadovoljila, tako nas tudi na tem koncertu ni razočarala. Številni poslušalci so izvedbe sprejeli z najvišjim priznanjem. M. T.

Med morjem in puščavo

Pogovori in opazovanja v afriškem Rifu*

Dopisnik lista »Neues Wiener Tagblatt« poroča iz Ksauen, svetega mesta rifskih pokrajin, zanimive vtise, ki jih je nedavno sam doživel.

Neznansko se je vse spremenilo, odkar sem bil poslednjikrat v pogorju Rif, dasi je odlejal minilo šele pol leta. Teh šest mesecev je zadostovalo, da je preplasil ljudi, ki so doslej poznali samo življenje sanj in modrovanja, in jih potegnili v vrvež dnevnih dogodkov. Zado-stovalo je teh šest mesecev, da so se razbičale vse tiste strasti, ki jih je brzdal prerok Mohamed v svojih postavah. Čudovito gorsko »sveto« mesto Arabcev, slikoviti Ksauen, mesto gorske samote in nedotakljivosti, svetišče arabske čistosti in veličastja, je navidezno še isto, pa vendarle ni več nekdanji Ksauen.

Kar osupnil sem, ko sem si v omnibusu, kjer je bilo polno Arabcev, prižgal cigareto, pa so me koj obstopili mladi fantje. Ali bi radi denarja? Pa se še zmenili niso za denar. Prosili pa so me vsaj ene cigarete. Kaj takega je bilo prej nemogoče doživeti. Ljudje v Ksauen niso beračili, nikoli niso ti ponosni in samozavedni Arabci prosjčili, in še manj Berberci iz okoliških vasi. Čeprav so bili obuti v slam-nate sandale ali so imeli cunjne na nogah in so se preživljali s prgiščem fižola, pa so ostali zmeraj nedotakljivi gospodje, ki se jih ni prav nič prišla polovičarska civilizacija, ki so ostali v svoji revščini svobodni, a so mogli svoje žen-ske okrasiti z zlatim nakitom. Zdaj pa so be-račili, pa ne denar, tega imajo sami, pač pa cigarete, ki jih zdaj ne dobijo za noben denar več. Afriška vojna jim jih je vzela. A vzela ji je še več, vzela jim je mir in nastrojenje za filozofiranje, tisti pokoj, s katerim so opa-zovali zvezde, in potrpljenje, ki so z njim po ves dan prebirali jagode na svojih molkih. Tega miru pa si ne morejo priberati. Noben tujec jim ga ne more dati.

Rif ima novo obličje.

Tudi pokrajina sama je podoba samega blaženega miru. Ze zdavnaj smo pozabili na to, da so še do leta 1927 trajali tu krvavi upo-ri in da so bojevitna plemena nasprotovala špan-ski vladi. Takrat je bilo jako nevarno iti na rifski gore, saj je bil skoraj sleherni hribovec pristaš slovitega upornika Abd el Krima. Špan-ska, ki je prinesla na Rif mir in se je skrbno zavzela zanj, si je znala pridobiti ljudstvo. V bivši španski državljanski vojski je bilo to pri-jateljstvo najbolj preizkušeno. Zdaj ni bilo tre-ba biti Madridu in visokemu komisarju nič več v skrbeh za varstvo dežele v španskem Ma-roku. Brezskrbno so pokrajino lahko izročili varstvu Marokancev in tujske legije. Njim je bila ob strani vladna četa kalifa in maroška policija. Tu v gorah ni bilo niti najmanj čutiti, da bi imela dežela vojaško upravo.

Zdaj pa se je to povsem spremenilo. Ta skoraj nedotaknjena afriška rifska pokrajina, eden od najmanj raziskanih delov Afrike, »ki je še skoraj deviška zemlja za kulturne pionirje, je postala velika vojaška pokrajina. Le malokdaj je še slišati vreščanje opic in krike šakalov. Pesmi Arabcev, ki so se prej razle-gale daleč od vasi do vasi, so umolkile, in zdaj se razlegajo drugačni glasovi. Zdaj dvigajo prah po cestah policijske in vojaške iz-vidniške čete. Korakajočete in brumeča vo-zila določajo odmeve med gorami. V samotnih gorskih kotlinah, kamor nemara po mesece in leta ni stopila nobena človeška noga, so zdaj vojaška taborišča. Naprave utrdbe se dvigajo nad nazobčanimi vrhunci Rifa. Nikoli ni bilo toliko kamenja razstreljenega in toliko zida-nja in udarjanja ko v teh poslednjih mesecih. Rif-Atlas, ki so ga raziskovalci nazivali kos prazemlje s tisoč skrivnostmi, se spreminja v eno samo, veliko, naravno trdnjavo. V njej ži-vo ljudje, ki niso še nič spremenili svojih davnih berberskih šeg, ki se sami vpregajo v plug in zajemajo vodo iz tisoč let starih vod-njakov, ki razumejo sleherni glas tega afri-škega dela sveta. Tu bivajo ljudje, ki prepe-vajo svoje davne pesmi in jih spremljajo z glasbilo, ki so njih ženske vse zastrite v tan-čice in ki izdelujejo prekrasne preproge in orname. Ti ljudje odpirajo zdaj svoje hiše in čustva tistim, ki prihajajo k njim z moder-nim orožjem. Zavedajo se, da se v teh dneh ne

* Rif (iz latinskega ripa = obrežje) je pogorje v severnem španskem Maroku med Ceuto in Rtom Tres Forcasom. Rif je dolg 300 km in širok 52 km. Najvišji vrh je Džebel Ta-saran (2500 m). Tukajšnji prebivalci so plavola-sni Berberci ali Rifijoti, ki bivajo v majhnih kamnitih vaseh in se zmeraj kot pirati napadajo ladje.

smemo tesno oklepiti svojih starih šeg in živ-ljenja svojih pradedov.

Mnenje preprostega človeka.

To je zanje jako težavno in zahteva mno-go samozataje. Toda zakaj se vendar le tako ravna, pa je povedal gospodar neke arabske krčme takole:

»Pojdite kdaj tja na vrh Džebela Haussa in se ozrite na sever in na jug. Pred vami je morje in na koncu tega je Evropa, za vami je puščava in širna Afrika. Tam zgoraj bi se moral človek prav za prav odločiti, kam naj bi preložil svoje življenje: ali v Evropo ali v Afriko.«

»Ali Arabci sploh o tem kaj zdvajate?« sem mu pripomnil.

»Ne bi zdvajali,« je povzel gospodar, »če bi ta zemljina ostala bivša Afrika. Pa le ozrite se samo na naš Ksauen! To je sveto arabsko mesto, zgradili so ga Arabci in prešinja ga le afriški duh. Toda oglejte si ga natančno!«

Sele zdaj sem se domislil, da je Ksauen mesto, kakršno bi bilo lahko tudi v južni Spaniji, da je povsem andaluzijsko, da ima koni-časte strehe, balkone in čarobna notranja dvo-rišča. In zvedel sem, da so to mesto ustanovili Arabci v 15. stoletju, ko so bili prišli iz An-daluzije.

»Na tisoče stvari je,« je povzel spet Ara-bee, »ki nam kažejo v deželo onkraj morja, in je spet na tisoče bridkih dogodkov, ki nam odvračajo naše oči od pogleda od puščave: izmzgavanje, podjarmljenje, preganjanje, za-

Šport

Službena objava CONI-ja št. 8

V naslednjem se objavljajo določila glede poslovanja in ureditve zdravniške športne službe:

1. Športni zdravnik vsakega društva je član upravnega odbora. Zaradi svoje funkcije lahko prisostvuje vsem sejem upravnega odbora in lahko sodeluje v svojem področju pri razpra-vah, pri čemer naj v vseh okoliščinah poudarja neobhodno potrebo zdravniškega nadzorstva v športu.

2. Pregleduje vse, ki se želijo udeležiti v športu pod okriljem onega društva, pri kate-rem deluje. Za vsakega izmed kandidatov iz-polni posebno kartoteko o zdravstveni sposob-nosti in obenem priporoči mladeniču panogo, za katero bi bil po svojih telesnih in drugih sposobnostih najbolj prikladen.

3. Za člane, ki že trenirajo, vodi prav tako posebno kartoteko o zdravstveni sposobnosti, članom samim pa daje od primera do primera koristne nasvete za čim večje uspehe v posa-mezni športni panogi.

4. Pregleduje od časa do časa vse včlanje-ne atlete in beleži v kartotekah o zdravstveni sposobnosti morebitne spremembe od zadnjega pregleda. Kartoteko se hranijo pri društvu.

5. Prisostvuje prireditvam, ki jih prireja njegovo društvo, in dobiva za to svoje sodelo-vanje odškodnino, ki je določena v čl. 6 določil glede poslovanja, in ureditve zdravniške šport-ne službe.

6. Obvešča društvenega predsednika in po-krajinskega zaupnika športno-zdravniške službe o športno-zdravniških ukrepih, ki jih smatra za potrebne v korist nadziranih članov.

Sestavlja letno poročilo o svojem delovanju pri športnem društvu.

8. Po želji pokrajinskega zaupnika športno-zdravniške službe je lahko določen za sodelo-vanje pri prireditvah drugih društev, ki se ni-majo svojega športnega zdravnika.

9. Športni zdravnik, ki se ni dodeljen nobe-nemu športnemu društvu, je na razpolago po-krajinskega zaupniku športno-zdravniške služ-be, ki ga lahko odredi kot pomoč za razne pri-like, ki se pokažejo potrebne po naziranju kra-jevnih športnih voditeljev.

10. Vsi športni zdravniki morajo v okvirju možnosti stremeti, da izpopolnijo svoje študije glede športne medicine, pri čemer bodo uživali največjo podporo pokrajinskega zaupnika športno-zdravniške službe in enakih višjih fo-rumov.

Vsi zdravniki, ki se želijo vpisati v pokra-jinsko skupino športnih zdravnikov, so napro-šeni, naj pošljejo svoje prijave uradu CONI-ja, Blaweisova cesta 1.

Športnim društvom. Vsa športna društva so-vabljena, naj ne dajejo na nobeno zahtevo po-datkov, ki se nanašajo na notranjo ureditev društev, razen kolikor ne prejemajo take zahte-ve od CONI-ja ali športnih zvez.

suženje in zdaj so tu še novi nasilniki. Brez dvoma nismo lahko prenašali španske oblasti, vendar se zavedamo, da ne bi mogli obstojati brez varstva in pomoči, brez kulturnih pionir-jev, inženirjev in kmetovalcev iz Evrope. Raz-voj svobodnega arabstva brez sodelovanja Ev-ropecev sploh ni mogoč — predvsem pa ne brez Špancev in Nemcev.«

Tako mi je povedal ta človek iz ljudstva. Pa so skoraj vsi takega mnenja. In potem mi je še dejal ta mož, naj grem na višavje Rifa in si ogledam prebivalstvo, ki ondi že od pra-davnih časov pase svoje črede. Neki mlad ara-bski učitelj mi je kazal pot skozi kamnitne so-teske in razsušene čeri. Ob redkih studenih so ždeli prebivalci s svojimi kozami in ovčami. Ob poti je bilo več vojaških postojank. Z ve-likanskim naporom so tovrne živali prenašale bremena po grapah, soteskah in gorskih gre-benih. Nikoli ne bom pozabil pogleda z vrhun-cev Rifa! Ondi je človek med morjem in pu-ščavo; tam je špansko gorovje in tu višavje Atlasa. Skok čez morske ožine in z mnogih drugih točk na težaven. Zato mora ostati Evro-pa vprav na svoji južni obali strnjena in se mora zavarovati na nevarnih točkah na afriški strani. Tu na teh grebenih človek razume, za-kaj se je morala Španija zavarovati v Tanger-ju, zakaj se naši vojaški bojujejo v Tunisu in zakaj je bilo treba zavarovati sredozemsko obalo Francije. Tu človek spozna, kako je upravičena zahteva sredozemskih narodov, da spada severna Afrika njim in kako protina-ravne so težnje drugih narodov po njej.

Tega se zavedajo tudi prebivalci Rifa. Ška-lovje, ki se pogreza v Italijo, Španijo in Sici-lijo v morje, se dviga v Afriki spet v nebo. Pri tem postane človek zamišljen. Arabci mol-čijo. Nemara vedo več, kot mi slutimo.

Prvi obrok Hermesovega turnirja

Z geslom »Vsak z vsakim!«

Med ljubljanskimi športniki cvete doba nemiz-nega tenisa. Sedaj, ko so končali s pokrajinskim rvenstvom in tudi z juniorskim prvenstvom Ljub-ljane, so se spet sestali v športni dvorani pri Mikliču in otvorili turnir najboljših predstavnikov Hermes, Korotana in Mledike. Vsak klub je dal po tri reprezentativne igralce; vsak se bo pomeril z vsakim in tako bomo dobili zanesljivo lestvico najspretnjših igralcev tenisa v malem.

Pri zelenih mizah je bilo večeraj videti devet znanih imen. Hermes je poslal v reprezentativni turnir, ki bo trajal tri tedne, Bogataja, Poženela in Suberta, za barve Korotana so se borili Bra-deško, Strojnik A. in Merala, za Mledikarje pa Strojnik R., Recek in Keržič. Večraj so torej začeli, v vsem pa bodo odigrali 36 partij.

Turnir je otvoril pokrajinski prvak Bradeško, ki je nastopil proti Mladikarju Recku. Zoga je živ-vačno tleskala z loparja na mizo, gledalci pa so uživali v bliskoviti igri, ki je bila precej časa enakopravna. Recek je klonil šele v sredini tret-jeja sekta in tako je zmagal Korotanec Bradeško z 2:1. Živahno sta igrala tudi obo Korotanca Me-rala in Strojnik Aleš, ki sta končala svoj prvi na-stop z 2:1 v korist prvega. Pri tretjem srečanju je zapustil Strojnik Roman dober vtis, ko je z lahkoto obvladal Keržiča (2:0).

Nadaljnji rezultati so bili: Bogataj je premagal Poženela (oba Hermesana) z 2:0, Recek Keržiča (oba Mladika) z 2:1, Subert Meralo z 2:1, Bogataj Strojnika Aleša z 2:0, Strojnik Roman Poženela z 2:0; potem je še premagal Bogataj Suberta, Bra-deško Keržiča in Poženela Recka. Kot zadnji par sta nastopila brata Strojnika. Roman je dvakrat premagal Aleša, čeprav je imel slednji več krep-kih momentov.

Do prihodnje nedelje je torej stanje naslednje: Bogataj (Hermes) in Strojnik R. (Mladika) vodita s tremi zmagami, tema sledi Bradeško z dvema, Merala, Subert, Poženel in Recek pa imajo vsak po eno zmago. Praznihi rok sta ostala za enkrat Strojnik A. in Keržič. K temu je treba dodati, da so nastopili Bradeško, Merala in Subert samo po dvakrat in da imajo pred seboj še po šest sre-čanj. S turnirjem bodo nadaljevali prihodnjo ne-deljo ob devetih.

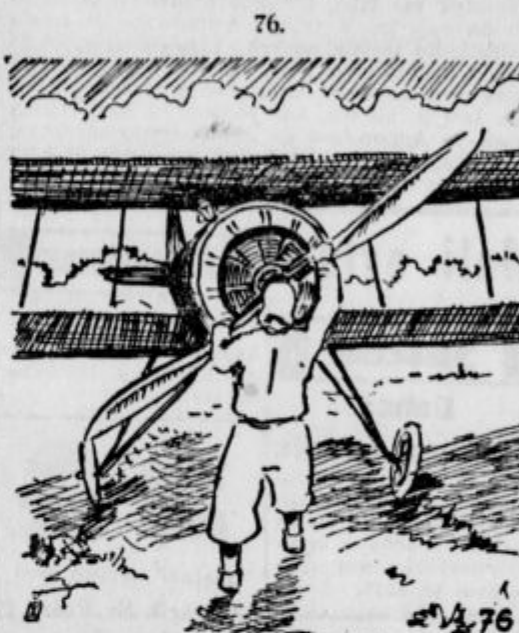
Športni drobci

Italijanski visokošolci in člani GIL-a so se ude-ležili večeršnjega velikega sabljaškega turnirja v Ferrari. Med 51 tekmovalci je zmagal Cerrati Ma-rio, GUF Mantova, ki je dosegel šest zmag.

Zagrebski nogometaši so spet začeli s sezono na nogometnem polju. Dopoldne sta se pomerila na igrišču Gradjanskega Hajduka iz Osjeka in do-mača enajstotica Gradjanskega. Osječani niso nu-dili kaj prida odpora in so jih domači obvladali v razmerju 7:0 (3:0). Wölfl je zabil tri gole, Šuprina in Cimermanovič pa po dva. Posebno veliko zani-manja je bilo med prijatelji nogometa za popoldna-sko srečanje md Concordijo in Haškomo. Odigrali

Poklical sem Lio. Na zidu razpeti zem-ljevid je ni nič zanimal. Skušal sem ji povedati, do kod bova letela. Brez uspe-ha... Kompas ji je bil bolj všeč, ker se je magnetnica tako lepo premikala.

Sedaj pa hitro v letalo. Lia je zlezla v sedež za menoj in mi pokimala, češ: le požen. Kratko sem ji še pojasnil, kako naj se zadrži, nato pa sem pognal motor. Ta trenutek sem bil najbolj razburjen odkar sem taval po tujini.

so del prvenstvene tekme, ki je bila jeseni preki-njena. Čeprav je nastopil Hašk z desetim igralci, mu je uspelo, da je obdržal neodločen izid 0:0.

Cez 200 uslužbencev se je prijavilo za švi-careko policijsko smuško prvenstvo, ki so ga gle-dali večeraj v Grindelwaldu. Najboljši med poedinci je bil Wallizer. Tekmovali so v smuškem teku, v emuku in ekokih.

Dunajska stadionska družba je izdala letno poročilo o dohodkih in izdatkih preteklega leta. Iz poročil je razvidno, da so znašali dohodki no-gometnih tekem 470.000 mark. Odigranih je bilo 23 nogometnih tekem, obisk gledalcev pa je zna-šal 390.000 oseb. Skoraj vse dohodek je porabila stadionska družba za kritje raznih davkov, to je za plače stadionskemu osebju, davke, deleže pri-reditljem in podobno. Državni zvezi za telesno vzgojo je izplačala stadionska družba 40.000 mark, ki jih je kasirala v obliki tako imenovanega športnega groša, ki je namenjen za dobrodelne akcije v okvirju športnih organizacij.

Gabriel Thurzo:

Pečnikov veseli dan

Konrad Pečnik je sicer samo plačilni nata-kar, je pa zelo ugajane zunanosti: je pravi kavaler in bi mu lahko prisodili tudi kaj več. Gospa Mica Pšeničnikova ga tako rada vidi, kakor da bi bila ona tista, ki jo bo povedel v jeseni pred oltar, in ne njena hči. V ostalem pa pomeni Pečnik prav dober partijo. Plačilni je v velikem hotelu in položaj mu dovoljuje, da si lahko privoščijo popoldanski izlet v okolico mesta sredi glavne sezone.

Sedaj je na obisku pri Pšeničnikovih, na trdni kmetiji, dve uri hoda iz mesta in sedi na verandi. Mati Pšeničnikova si je obesila za to priložnost težke uhane, na prste pa si je nataknila svetle prstane z debelimi kamni. Peč-nik naj le vidi, da je naša domačija trdna! Opoldne je bilo bogato kosilo na mizi: puran v paprični omaki, teletina s hrenom in nazad-nje še tri vrste tort. Edino, kar so si sedaj, v zgodnji popoldanski uri poželeli, je bilo malo svežega zraka. Zunaj dežuje in na obsežnem kmečkem vrtu trepetajo daljše, perunike in vrtnice. Nad vasjo se vleče tenka meglica.

Pečnik sedi samozavestno na prostem stolu, prevlečenem s slamo. Bližina mlade Ka-tarinice, brhke, rdečelice in krepke, ga navdi-huje s slavnostnim razpoloženjem. Ah, ta Ka-tarina, kako je očarljiva! Vzgojila jo je v sa-mostanski šoli; naučila se je klavirja — seveda samo narodnih pesmi — in se razume tudi na gobelinska ročna dela.

Podeželska okolica se zdi Pečniku nad vse pri-kupna. Ko pogleda Katarino, se spomni, da čita tudi romane, je pa še vedno tako globoko zasidrana na kmetih, da lahko z gotovostjo uga-ne po potovanju oblakov, kakšno vreme bo jutri. Naj bo Katarina kakršna koli, natakarku Pečniku je kratko malo všeč. In tudi njena mati ni kar tako. Vdova je in hodi v črni, pri tem pa neguje svojo trajno ondulacijo in se spet oblači v volnene bele nogavice, kadar

se ob času trgatve pojavi osebno v svojih bo-gatih vinogradih.

Pri Pšeničnikovih se zdi našemu znancu ta-ko romantično: okrog domačije se razprostirajo nepregledni orali masne zemlje vse do konca obzorja, kjer se vzpenjajo vinogradi s plemenito trto. Kakor beli golob se svetlika od tam snežnobela zidanica. Pečnik se počuti dobro in premišljuje o onem julijskem dnevu, ko ga je doletela sreča, da se je seznanil s Pšeničniko-vimi. Takrat je prvič videl Katarino in se na mah zaljubil vanjo. Na mah in tudi tako krep-ko, da bo držalo za vse življenje. Ah, kako se počuti srečnega! Sedaj lahko prihaja na leto-višje in na dober zrak, ki ga je v restavracijskih prostorih tako malo. Neskončno je hva-ležen usodi, ki ga je seznanila s Pšeničnikovi-mi, še bolj pa okoliščin, da se je Katarina prav v njega zaljubila. Zavest sreče mu bliži težave poklica. Kaj za to, če mu ob večerih otekajo noge in mora zahajati v parno kopel, da si jih tam masira! Koliko lažje je prenašati vse take nevedčnosti ob misli, da bo Ka-tarina Pšeničnikova nekoč njegova žena; Vsak poklic ima svoje nevedčnosti.

Ko so se naučili dobrega zraka na verandi, se je gospa Pšeničnikova dvignila s svojega sedeža. Najprej je bilo slišati široka krila, ki so zašumela. Potem pa se je obrnila k Pečniku in ga prijazno nagovorila:

»Dragi sin, sedaj pa poberimo šila in ko-pita in krenimo tja v vaš hotel, kjer bomo ve-čerjali. Rada bi videla, kako delaš!«

Pečniku predlog ni bil posebno všeč in je dejal, da ni v njegovem delu kaj posebno za-nimivega.

»No, poslušaj vendar, zakaj ne bi bilo za-nimivo in lepo? Vedno je lepo, če kdo dela! Ah, tudi sama sem dovolj delala. Pokazala ti bom polje, kamor sem hodila kot mlada dekli-ca na dno. Tam sem nekoč žela kot dnina-rica in to je sedaj moje.«

Na rumenem koleslju so se potegnili mimo akacij. Dež je ponehal, na listih so se svetli-

kale drobne kapljice, zadaj nad mestom pa se je razgrinjal kos modrega neba. Pečnik bi bil še rad ostal kakšno urico, toda kdo bi se upi-ral povabilu zapovedujoče gospodinje Pšenič-nikove! Katarini je kavališki pomagal, ko se je vzela v koleselj, mati pa so to odklonili. Bela cesta jih je vodila čez polje.

Mati Pšeničnikova je dvignila svojo, z de-belimi prstani obloženo roko in pokazala s ka-zalcem proti griču:

»Ali vidiš tam stare topole? Vsa zemlja, ki sega do tja, je moja.«

Konjička sta živahno topotala. Nebo se je z vidno naglico vedrilo in sonce je prijazno božalo jesensko pokrajino. Pečnik je užival in pasel oči po prostranem polju. »Ali spadajo tu-di one viničarske hiše, iz opeke zidane in z velikimi okni k domačiji?« je vprašal. »Zdrave hiše so to, draga tega!«

»Tako je to,« — Pšeničnikova se je zamislila, potem pa je spregovorila z bridkim glasom: »Dobro vem, kaj se to pravi, če moraš stano-vati v kočah, kamor ne posijejo sončni žarki; poznam bajte, katerih okna moraš pozimi za-bit, da se obvaruješ strupenega mraza. Tudi jaz sem bila dninarka.«

Nato se je zasmejala:

»Ali se mi pozna? Vidiš, s temile rokami sem si prisluzila, kar imam.« To je izgovorila s posebnim ponosom.

Tudi Katarina je prišla do besede. Vselej pa je zardela, kadar je kaj povedala vprčo matere svojemu dragemu. Zelo jo je spoštova-la in hudo rada jo je imela. V šoli so se ji nekoč deklice rogale, ker je nosila njena mati ruto na glavi in ker je nosila šest kril. Prav posebno pa so ji nagajale s tem, da je imela njena mati naškrobljen robec v rokavih, ko je govorila s častito sestro. Kakor mala levinja se je pognala med tovarišice in v pesteh so ji ostali šopi las. Napram materi pa je ostala tudi vnaprej samo vdani otrok.

»Da, moja mati je izgorevala v delu.«

»Da, delala sem,« je ponovila gospa Pše-

ničnikova in se še enkrat ozrla proti vinogra-dom. »In rada bi videla, da bi tudi ti delal, moj sin. Da bi opravil svoje posle, kakor ti je Gospod določil. Hotela sem reči: delati je treba.«

»Prav gotovo,« je dodal Pečnik nekoliko zmedeno. Čisto na jasnem si ni bil o tem, kakšno delo ima bodoča tašča v mislih.

Ali naj bi oral, žel ali črpal vodo? Ali bi naj brusil tudi v bodoče pete po obednicah, v črnem fraku z večnimi računi v mislih? Spom-nil se je očeta. Tudi on je bil natak in je dobil na stara leta ploske noge, da je komaj še hodil. Življenje s Katarino si je predstavl-jal drugače.

Koleselj je držal ob reki. Voda se je spo-kojno pretakala in se zrcalila v obrežnih sli-kah. V predmestni hiši, kjer je Pečnik stano-val, je izstopil, Pšeničnikovi pa sta se odpeljali naprej.

V sobi se je urno preoblekel. Frak se mu ni kaj prida prilegal, hlače so bile prekratke in v ostalem, tudi nekaj mastnih madežev je bilo na oblačilu. Vzel je usnjato denarnico za drobci, si nadel dežni plašč in krenil proti hotelu.

Tam sta že sedeli mati Pšeničnikova in hčerka Katarina za mizo. Bilo je še zelo zgo-daj, komaj se je začelo mračiti. V veliki obed-nici so se posedali nekateri gostje, ki so pili popoldansko kavo, natakarku pa so že pripravljali mize za večerjo. Pečnik je pomahal iz kuhinje Katarinci in spet izginil. Imel je polne roke dela. Moral je najprej pregledati jedilni list, potem je pregledal jedilni pribor in odre-dil mize novemu, pomoznemu natakarku. Ko je opravil, je bilo že čisto temno in na terasi so se zasvetile vrste pisanih lampionov.

Spet se je pojavil med kuhinjskimi pod-boji. Gospa Pšeničnikova je držala v levici vi-lice, v desnici nož. Na večerjo je čakala polna pričakovanja in vtis je bil, kakor da bi bila oborožena za boj. Preko krepkega oprsja je visel bel namizni prtč. Ko je zagledala Peč-

S. S. Van Dine:

Umorjeni Kanarček

Dosedanja vsebina: Ker se moše v New Yorku zlačali, ki jih ni moglo pojasniti, napada časopisni pisatelj New Yorka okolišne uprave Johna Markhama. Ta se zato odloči, da bo odšel sam osebo vodil priiskave. Ko pripoveduje o tem prijatelju in detektivu Philu Vanceju in S. S. Van Dineju, nanese pogovor tudi na vrednost stvarnih dokazov. Markham je ves vnet za Vanceja, pa ni. Markham mu zato skuša dopovedati, da mora — če priznava, da sledovi rase v snegu jasno pričajo, da je tod hodila rasa — prav tako priznati, da moški sledovi v snegu tudi dokazujejo, da je tod hodil moški. Vance ugovarja...

»Prav. Kaj dokazujejo torej stopinje v snegu po tvojem čudovito visoko razvitem načinu razmišljanja? Jih je naredil moški ali ženska?«

»Nujno niti eden niti drugi; ali bolje lahko je bil eden kot drugi. Ker gre tu za človeka, ki ima razum, ta dokaz pove le, da je šel tod neki moški z moškimi čevlji ali ženska z ženskimi čevlji ali morda celo otrok. Moja pamet, malo izveščana v pravnih vprašanjih bi mi povedala samo to, da je tod hodil človek, čigar spol in starost pa sta mi popolnoma neznana. Sledove rase pa morem soditi po njihovi vidni vrednosti.«

»Veseli me,« je dejal Markham, »da vsaj ne postavljate možnosti, da bi si rasa obula vrtnarjeve čevlje!«

Vance je nekaj časa molčal, nato pa je povzel besedo:

Vidiš? Vaša napaka, moderni Soloni, je v tem, da spravljate človeško naravo v golo formulo, medtem ko je človek, kakor življenje samo, neskončno zamotan. Premeten in zviti je, ter se

je skozi vsa stoletja izučil v vseh najbolj satan-skih umetnostih. Prevečeno bitje je, ki se v normalnem nespametnem boju za obstoj nagonsko in premišljeno izgovori devet in devedeset laži na eno samo resnico, Raca, ki ni imela čudovitih prednosti človeške civilizacije, je izredno pošten pišč...

»Na kak način,« je vprašal Markham, »pa bi mogel dokazati spol in zunanost osebe, ki je naredila te sledove v snegu, če zametuje vsa sredstva, ki se jih drugi navadno poslužujejo?«

Vance je puhnil velik oblak dima proti stropu.

»Najprej bi položil na stran pričevanje tistih dvanajstih, ki so slabo videli in dečka, ki je imel dobre oči. Nato pa bi preliči sledove. Potem pa bi z glavo, ki bi bila prosta predsodkov dvomljivih pričevanj, določil z vso natančnostjo naravo zločinca, ki ga je izvršila oseba, ki je potem zbežala. Ko bi proučil razne faktorje, bi ti mogel povedati brez bojazni, da bi se zmotil, ne samo, če je zločinec bil moški ali ženska, ampak bi ti lahko opisal tudi njene navade, njen značaj, celo njeno osebnost. Vse to bi ti mogel povedati v primeru, da bi stopinje v snegu izdajale moškega ali ženske ali celo kenguruja. Prav tako tudi, če bi se bila posluževala hodulj ali če bi bila zbežala s kolesom ali pa če bi splavala po zraku in ne pustila nikakih sledov!«

Markham se je veselo zasmeljal.

»Bojim se, da bi ti bil še slabši kakor policija glede dokazov!«

»Toda saj bi ti ne dal dokazov proti osebam, ki niso osumljene in čigar čevlji bi lahko bil vzel zločinec,« ga je zavrnil Vance. »Ti pa veš, Markham, da dokler stavljaš svoje zaupanje na odliste, boš brez dvoma aretirale osebe, katere je hotel zločinec, da bi bile aretirane; to se pravi

osebe, ki nimajo niti najmanjše zveze s tem, kar iščeš.«

Nenadoma pa je postal resen.

»Veruj mi stari moj. Nekateri ljudje so neverjetno zviti in premeteni ter v zvezi s tistimi, ki jih teologi imenujejo moči teme. Zunanji videzi mnogih izmed teh zločincov, ki te tako razburjajo, so varljivi. Osebo se meni ne zdi zelo verjetna teorija, da bi skupina zločincev organizirala pravilno zločinsko družbo v Ameriki in uporabljala nočne lokale kot svoj glavni stan. Ta zamisel je preveč romantična. Preveč je primerna častniškemu domišljiji. Zločin ni nagon mase, pač pa popolnoma individualen. Za izvršitev zločina se ne zberejo skupaj štirje kakor pri karlah. Dragi moj Markham, nikar ne dopusti, da bi te ta romantična pojmovanja glede zločincov speljala s prave poti in nikar ne proučuj preveč od blizu sledov v snegu. Zmešali ti bodo glavo... Preveč v dobri veri si in preveč iskren za ta zlobni svet. Bodij prepričan, da noben zločin, ki je količkaj razumen, ne bo pustil sledov v snegu, da bi jih ti mogel zmeriti in primerjati.«

Globoko je vzdihnil in nekako pomilovalno pogledal prijatelja.

»Morda nisi mislil na to, da bo prvi primer, ki se ga boš lotil, brez vsakršnihkoli sledov? Kaj boš storil tedaj?«

»Lahko bom premagal to težavo s tem, da te vzamem s seboj, je nekoliko ironično dejal Markham.«

»Ali bi te veselilo, da bi me spremljal med polizvedovanjem v prvem primeru, ki se bo pojavil?«

»Ta predlog me zares navdušuje,« je odvrnil Vance. Dva dni pozneje so časopisi prinesli na prvi strani prva poročila o umoru Marjete Odell.

III.

Zločin.

Torek, 11. septembra ob 8.30.

Bilo je šele nekaj minut čez 8 tistega znamenitega jutra 11. septembra, ko je Markham prinesel novice o zločinu.

To jutro sem vstal zelo zgodaj in sem delal v knjižnici, ko mi je Currie naznanil, da je Markham v salonu. Bil sem presenečen zaradi tako zgodnjega obiska, kajti Markham je dobro vedel, da Vance, ki je le redkokdaj vstal pred poldnevom, ni bil nič kaj zadovoljen, če ga je kdo motil tako zgodaj. Takoj se mi je zazdelo, da se je moralo egoditi nekaj nenavadnega in zelo resnega.

Našel sem prijatelja, ki se je sprehejal po sobi ves nemiren. Njegove rokavice in klobuk so ležali na mizi. Ko sem vstopil, je obstal in me pogledal s široko razprtimi očmi.

»Dobro jutro, Van,« mi je dejal kot v pozdrav. »Nov zločin se je zgodil v tako imenovanem vselem svetu, najbrž in najbolj odvraten... Umolknij je za hip in me pogledal. »Ali se še spominjate onega razgovora z Vancejem v Stuyvesantu pred dnevi?« Nekaj satansko preroškega je bilo v njegovih besedah. Bržkone se tudi spominjate, da sem mu skoraj obljubil, da ga sprejem kot sodelavca v prvem pomembnejšem primeru, ki bi se zgodil. Dobro; primer je tukaj; pa še kakšen. Plesalka, znana pod imenom »Kanarček«, je bila zadavljena v svojem stanovanju in kolikor sem izvedel po telefonu, gre tu za nov zločin, ki se je pripravljen v nočnih lokalih. Pravkar sem namenjen v hišo, kjer je bila umorjena. Kaj bi dejal sibirski prijatelj, če bi ga zbudil?«

Tesna zmaga Livorna v Bologni

Livorno vodi z 31 točkami — Bari odtrgal točko Ambrosiani!

To nedeljo ni šlo v državnem nogometnem prvenstvu vse tako, kot smo predvideli po računih na papirju. V vrstah Ambrosiane je začelo škripati. Že je bila na vrhu razpredelnice, ko je morala kloniti pred Bologno, včeraj pa je igrala doma proti novemu članu prvega razreda — Bariju. Izid je bil 0:0, kar pomeni za Bari sijajen uspeh, za Ambrosiano pa izguba dragocene točke. Najprej je bilo to letošnjega prvenstva je brez dvoma enajstotica Livorna. Skoraj ves čas čitamo

ime tega obmorskega kluba na vrhu razpredelnice. Včeraj je igral Livorno z Bologno in spet odnesel vse izkupiček v točkah. Izid je bil sicer tesen 1:0, točke pa so le točke in upoštevati je treba, da je Bologna trenutno v prav dobri formi. Livorno torej vodi po 21. kolu z 31 točkami.

Med moštv, ki bi utegnili že ogrožati prvenstvo Livorna, je brez dvoma Torino. Ta je gostoval včeraj v Firenzi proti tamošnji Fiorentini. Po zanimivi in borbeni igri je zmagal Torino z 2:3. Tako si je utrdil položaj na drugem mestu tabele in zaostaja za Livornom za dve točki. O Juventus velja zapisati, da je imel slab dan. Na domačem igrišču je sprejel enajstotico Lazio iz Rima. Bila je očividno izvrstno razpoložena in je proti pričakovanju zmagala 4:2. Lazio je žel dvojni uspeh: premagal je močnejše moštvo in to celo na tujem igrišču sredi Torina.

Slab dan je imela včeraj benečanska nogometna družina. Sedaj je samo potrdila, da je tako opešala, da se bo morala za letoš poslovi iz prvega razreda. V Vicenzi so gledali tekmo med enajstotico, ki sta na repku razpredelnice, med Venezijo in Vicenzo. Slednja je zmagala in tako je sedaj Venezia na poslednjem ali šestnajstem mestu. Kakor znano, izpadeta poslednji dve moštv po končanem prvenstvu iz tovaršnje najboljših in se preselita v drugi razred. Lansko leto je doletela ta usoda Napoli in Modeno, letos pa je prišla na vrsto Venezia, Vincenza pa se bo samo vrnila nazaj. Vsaj trenutno stanje govori za to.

Sporod včerajšnjega obroka državnega prvenstva, katerega se je udeležilo 16 moštev, je dal naslednje izide:

Trieste: Milano: Triestina 1:0, Vicenza: Vicenza: Venezia 2:0, Firenza: Torino: Fiorentina 3:2, Rim: Roma: Liguria 5:1, Genova: Genova: Atalanta 1:0, Torino: Lazio: Juventus 4:2, Livorno: Livorno: Bologna 1:0, Milan: Ambrosiana: Bari 0:0.

Livorno še vedno nosi zastavo in vodi z 31 točkami. Tesno pri vrhu se držita tudi Torino z 29 točkami in Ambrosiana z 28. Vrstni red naslednjih je tale: Juventus 26, Genova 24, Bologna 23, Milano 22, Lazio in Fiorentina po 21, Atalanta 20, Roma 18, Bari 17, Triestina 16, Liguria 15, Vicenza 13, Venezia 12.

V drugem razredu vodi Pro Patria. Včeraj je nastopilo tudi v drugem razredu vseh 18 moštev, izidi pa so bili naslednji: Napoli: Napoli: Novara 2:1, Alessandria: Pro Patria: Alessandria 3:1, Modena: Modena: Pisa 3:0, Brescia: Brescia: Pescara 3:1, Ancona: Anconitana: Savona 4:0, La Spezia: Cremonese: La Spezia 3:0, Padova: Padova: Udinese 2:0, Roma: Siena: Mater 2:1, Lodi: Fanfulla: Palermo Juve 3:1.

Vrstni red in točke v drugem razredu: Pro Patria 28, Modena 27, Napoli in Spezia po 26, Pisa 25, Padova 24, Brescia 23, Fanfulla in Cremonese po 22, Anconitana 20, Udinese in Novara po 19, Pescara 18, Alessandria 16, Siena in Savona po 15, Palermo Juve 14, Mater 13, Napoli in Pescara imata še po eno tekmo v dobrem, Palermo in Siena pa dve.

Boksarji hrvatske ustaške mladine bodo odpotovali 4. marca v Verono, kjer se bodo pomerili z najboljšimi predstavniki italijanske mladine. Hrvatska reprezentanca bo štela 15 tekmovalcev.

Hrvatska veslaška zveza je objavila svoj letošnji tekmovalni spored. Tekom poletja bo priredila

Mali oglasi

Službe

Dobe:

Gospodinska pomočnica, ki bi se želela uveljaviti kot samostojna gospodinja, dobi dobro in stalno službo. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Zanesljiva« št. 1215.

Spretno služkinjo

(kuharico) sprejemem k družini 2 starejših oseb, stanujočih v sredini mesta. Prišla bi tudi v postev poštena postrežnica za ves dan. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Značaj« št. 1214.

Samostojno kuharico

važeno večjega gospodinjstva, iščem. Ostalo po dogovoru. Naslov v upravi »Slovenca« pod 1200.

Sprejem deklico

kot donatalko za trgovino v starosti 16 let. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1199.

Gospodinska pomočnica

ki ima veselje do hišnega in event. gospodarskega dela in vrta, dobi službo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1211.

Kupimo

Seno in slamo

kupuje Gospodarska zveza, Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 29.

Suhe gobe

plačam najvišjo ceno

M. Čuček, Sv. Petra 13

Glasba

Klavir ali pianino

vzamem v najem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Navedite ceno« 1212.

Prodamo

Pomaranče in suhe gobe prodaja Gospodarska zveza, Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 29.

Sadje in zelenjavo

vedno sveže pošiljke nudim en gros in en detail po najnižjih cenah Antonija Baloh, Kolodvorska ulica 18, dvorišče.

Šivalni stroj »JAX«

prodam. Ogled od pol 12 naprej. Sv. Petra c. 62.

nika, se ji je obraz razvedril. Nemudoma je dregnila Katarino; Pečnik v tem hipu prav za prav ni vedel, katera ga ima bolj rada.

To je vedel, da ga že težko čakata. Izbočil je prsa in ponosno je krenil naravnost k njuni mizi.

»Kako vam ugaja?«

Oči Pšeničnikove so razodevale zadovoljstvo. Ozrla se je po bleščeči dvorani: povsod so sedeli čedno oblečeni gostje, ugledni možje z bradami, nekateri v uniformah (o teh je sodelila, da so admiralji), gospe v dolgih večernih oblekah in blesteče deklice, napram katerim se ji je zdela Katarina s svojim dežnim plaščem navadna reva.

»Odlični ljudje!« je rekla in potrepljala Katarino po roki.

Ne, ponižane se ni čutila v tej družini. Sklepala je, da je bilo precej jare gospode, ki je morda to ali ono zastavila, da bi se lahko pojavljala v družbi. Niti spodnjega krila ne bi dala za te večerne obleke. Samo dvakrat je treba sesti, pa so tako zmečkane, da jih tudi čestni valjari ne morejo zglediti. Ne, midve nisva revni, in tudi skromna Katarina nima razloga, da bi zardevala. Jaz sem kmečka žena in midve imava dovolj, da lahko živiva kakor gospoda, če bi hoteli.

Pečnika so poklicali k sosedni mizi. Pogled Pšeničnikove ga je spremljal: opazila je, da je nekdo plačal čašo kisle vode. Motrila je svojega bodočega zeta: moj Bog, kako ubog je ta fant, si je mislila.

Ko je dobila predjed na mizo, je vprašala Katarino:

»Kaj misliš, koliko zasluži tvoj Pečnik?«

»Ne vem, najbrž malo. Sezona je slaba.«

»Ali je vredno, da bi zaradi tega tekal tu okrog?«

Katarina je skomignila z rameni in gledala za fantom. Njej je bilo vseeno, kaj je tu delal, zakaj je tekal okoli; naj bi bil natak ali dvorski kočijaž, naj bi hodil v fraku ali kopal-

nih hlačkah, to ji ni bilo mar. Rada ga je imela in to je bilo vse. Nikoli še ni mislila na to, da je njen fant poleti plačilni v hotelu v letoviškem delu predmestja, pozimi pa tam v središču mesta.

»Gotovo je vredno truda. Od nečesa mora vendar živeti.«

Obednica se je polagoma napolnila. Pečnik je tekal sem ter tja. Čutil je, da ga spremljajo pogledi njunih oči. Zaradi tega se je držal ponosno in čvrsto, kakor da bi jahal na konjskih dirkah, svojim podrejenim pa je poveljeval, kakor da bi bil na vojaškem manevru. Tu pa tam se je srečal s Katarininim pogledom, ali pa je osvrtnil bodočo tačo, ki se je poglabila v jedrca.

Poklicali so ga k velikemu omizju. Skrbno je zapisoval, kar so narekovali, potem pa je vdano računal in se vedel ljubezno, kakor da bi bral pesmico. Starejši gospod hladnih oči je plačal, potem pa je častljivo pregledoval račun. Nenadno se je razburil. Ostre oči Pšeničnikove so opazile, kako je Pečnik pritekel, slišala je godrnjanje gospoda in videla, kako je Pečnik zardel, se poklonil in začel iznova seštevati. Stari mož je odšel, Pečnik pa se je naslonil na stebel in si z robcem brisal čelo.

Gospe Pšeničnikovi prizor ni bil po volji. Da, ali je to prav, da se zaderes na človeka, ker je pet številk slabo seštel? Tako ne bi ravnila doma z nobenim, pa tudi najmlajšim dudarjem! Žal ji je bilo Pečnika in zdela se ji je, da poklic gospoda plačilnega ne more biti prijeten. Čutila je, da nekaj ni v redu. Ko je rezala torto, je še vedno bdela z očmi nad hčerčinim fantom.

Nekdo je ploskal z rokami. Pečnik je pridrl, se dvakrat poklonil in spet hitel dalje. Z dvema čašama piva se je vrnil in se spet klanjal. Zakaj neki se vedno klanja? Če se bo poročil z mojo Katarino in bo postal njen mož, bo imel več v denarniki kakor onile gospod doma v blagajni. Ne, klanjanje ji ni bilo všeč.

»Glej no,« je rekla nevoljno Katarini, »kako uslužno se vede tvoj fant. Kakor da bi stregel samemu škofu! Pokonci naj bi se držal, kadar govori s temi ljudmi, saj vendar ni sluga!«

Katarina se je hrepeneče ozrla po njem, potem pa je pogledala mater:

»To je njegov posel.«

»Tudi jaz sem se pripogibala, dete moje, toda takrat, ko sem pobirala krompir. Ne pripogibam se pred ljudmi, temveč pred zemljo, pred božjim blagoslovom. Dobro vem, pred kom je treba pripogniti hrbet.«

Z nožem je potrkala po čaši. Pečnik se je urno obrnil in prijedal k mizi. Gospe Mici Pšeničnikovi so žarele oči, ko ga je videla, kako hitro je prišel do nje. Kako dober, kako čeden in kako miren je ta mladenič, je pomislila. V teh kratkih minutah je dozorel njen načrt.

»Povej, dragi sin, koliko stane tale restavracija?«

»Sam ne vem tega. Najbrž je vredna zelo veliko.«

»Kaj misliš, ali bi jo prodali? Hotela sem reči, kupila bi jo za te.«

Pečnik jo je debelo pogledal, do besede pa ni mogel priti.

»Mojemu zetu ne bo nikdo ukazoval. To bo zadeva Katarine... ali moja zadeva, če kaj ne bo v redu. Ne, mojega zeta ne bodo takole mučili, kakor da bi bili tile ljudje kdo ve kaj!« Mica Pšeničnikova je postala odločna. Udarila je z roko po mizi in Pečnik se je lahko prepričal, da misli zares.

»Sedaj bom plačala.«

Naštela je vse, kar je naročila za večerjo, nato pa je pregledala račun. Pisati je znala samo za silo, računati pa boljše od profesorja algebre. Za napitnico je odrinila cel pengö. Pečnik je postal spet nesiguren in ni prav ve-

del, ali bi se smejal ali jokal. Pengö je spravi, njegov obraz pa je postal zaskrbljen.

Med tem, ko jo je ognril z veliko svilenom ruto, se je spet prepričal, da je Mica Pšeničnikova ženska svoje vrste.

»Kdo je posestnik te restavracije — kje ga najdemo?«

»V drugem delu mesta stanuje. Šele jutri bo prišel sem.«

»Potem prideva tudi s Katarino jutri semkaj. Tudi ti boš zraven, moj dragi zet. Sedaj pa odloži svoj frak in pojdi z nama!«

»Toda, draga teta, restavracija je polna...« ee je opravičeval plačilni natak Pečnik. V njegovem obrazu pa je bilo videti, kako je veselo vznemirjen.

»Požvižgaj se na to. Pojutrišnjem se boš briga za goste, ko bo restavracija tvoja!«

Prijela ga je za roko in ga potegnila za seboj. V kuhinji mu je dala samo toliko časa, da je odložil usnjato torbico z drobižem in da si je oblekel svoj dežni plašč. Porinila ga je na koleselj. Voznik je udaril z bičem in konjička sta potegnila.

Ah, kako je bil večerni zrak dober in svež! Pečnik je globoko dihal in se zadovoljno oziral proti velikemu posestvu gospe Mice Pšeničnikove. Polagoma se je sprijaznil z mislijo, da sta ga odpeljali in da bo čez dan ali dva sam svoj gospodar. Srečen kakor v pravljici, je objel svojo Katarino. Zdela se mu je kakor zemlja, ki še pozno zvečer diši po sončnih žarkih. Poleg njuji je sedela Mica Pšeničnikova: mogočna kakor gora in ravna kakor smreka. Nocoj je držala glavo nenavadno pokonci. Ko se je Pečnik ozrl po njej in se zagledal v ponosno glavo z dvema bradama, je čutil, da tudi ona služi, toda samo sebi. »Gospe Mica Pšeničnikova lahko služi samo sebi in materi zemlji: in jaz, plačilni natak Pečnik bom moral odslej tako živeti, da se bom klanjal samo božjemu blagoslovu in dobri zemlji. Da, tako bom živel v njej restavraciji...«